

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra germanistiky

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Využití sociálních sítí ve výuce němčiny jako cizího jazyka
Using social networks for teaching German as a foreign language

Bc. Lucie Čermáková

Vedoucí práce: PhDr. Pavla Nečasová, Ph.D.
Studijní program: Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů pro základní školy a střední školy
Studijní obor: Německý jazyk, Dějepis

2018 / 2019

Prohlášení

Odevzdáním této diplomové práce na téma Využití sociálních sítí ve výuce němčiny jako cizího jazyka potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 12.07.2019

Lucie Čermáková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala PhDr. Pavle Nečasové, Ph.D. za vstřícný přístup, jenž byl vyžadován při konzultacích, za její podněty, cenné rady a odbornou pomoc.

Abstrakt

Diplomová práce „*Využití sociálních sítí ve výuce němčiny jako cizího jazyka*“ se v teoretické části zabývá vývojem společnosti a jak byl tento vývoj ovlivněn technologiemi. Dále jsou v ní popsány jednotlivé role internetu a sociálních sítí ve společnosti, a také ve vzdělávání.

Praktická část se věnuje využití moderních technologií a sociálních sítí ve vzdělávání. Jsou v ní uvedeny jednotlivé příklady a rady, jak zapojit moderní technologie a sociální sítě do vzdělávání v průběhu celého roku a v průběhu jedné vyučovací hodiny.

V závěru je práce doplněna o výsledky dotazníkového šetření, které bylo provedeno za účelem získání názoru žáků na zapojení sociálních sítí a moderních technologií do výuky.

Klíčová slova

Moderní technologie, internet, sociální sítě, Facebook, vzdělávání, německý jazyk

Abstract

The diploma thesis *"Using social networks for teaching German as a foreign language"* deals with the development of society in the theoretical part and how this development was influenced by technologies. There are also described the individual roles of the Internet and social networks in society and in education.

The practical part deals with the use of modern technologies and social networks in education. There are individual examples and advices on how to integrate modern technologies and social networks into education throughout the year and also during one lesson.

In conclusion, the work is supplemented with the results of a questionnaire survey, which was conducted in order to obtain information and on opinion of students about what they think of the involvement of social networks and modern technologies in teaching.

Keywords

Modern technology, internet, social networking, Facebook, education, German language

Obsah

Úvod	7
1 Informační společnost.....	9
1.1 Industriální společnost	9
1.2 Informační společnost.....	10
1.3 Znalostní společnost	11
2 Role internetu a sociálních médií ve společnosti.....	13
2.1 Historický vývoj internetu	13
2.2 Informační role internetu	14
2.2.1 Katalogy	17
2.2.2 Vyhledávací stroje	18
2.2.3 Metavyhledávací stroje.....	18
2.2.4 Specializované vyhledávací stroje a metavyhledávací stroje.	19
2.2.5 Informační role internetu ve výuce německého jazyka	19
2.3 Komunikační role internetu	20
2.3.1 Intrapersonální a interpersonální komunikace.....	21
2.3.2 Verbální a neverbální komunikace na internetu	22
2.3.3 Asynchronní a synchronní komunikace	22
2.3.4 Nejběžnější formy komunikace přes internet	23
2.3.5 Nejběžnější formy sdílení obsahu na internetu.....	25
2.3.6 Komunikační role internetu ve výuce německého jazyka.....	26
2.4 Volnočasová role internetu	27
2.4.1 Volnočasová role internetu ve výuce německého jazyka	28
2.5 Sociální média.....	29
2.5.1 Facebook.....	29

2.5.2	Instagram	31
2.5.3	Twitter	32
2.5.4	Zhodnocení sociálních sítí	32
2.5.5	Pozitivní a negativní role sociálních sítí.....	34
2.5.6	Závislost a Maslowova pyramida	35
2.5.7	Kyberšikana	38
2.6	Zhodnocení rolí	39
3	Využití internetu a sociálních médií ve vzdělávání	40
3.1	Historický vývoj	40
3.2	Sociální média ve vzdělávání.....	41
3.2.1	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání	43
3.2.2	Rámcový vzdělávací program pro gymnázia	44
3.2.3	Pozitiva sociálních sítí ve vzdělávání	45
3.2.4	Negativa sociálních sítí ve vzdělávání	46
3.2.5	iGenerace	46
3.3	Vyučování s médii	48
4	Využití sociálních sítí ve výuce němčiny jako cizího jazyka	52
4.1	Cíl a výzkumná metoda	52
4.2	Zapojení sociálních sítí do výuky německého jazyka.....	53
4.2.1	Návrh průběhu vyučovací hodiny	58
4.2.2	Zhodnocení vyučovací hodiny	65
4.3	Vyhodnocení dotazníkového šetření.....	66
	Závěr.....	76
	Zusammenfassung	78
	Seznam použitých informačních zdrojů	80

Úvod

Dorozumět se cizí řečí patří v současné době k nezbytným dovednostem, které by žáci měli ovládat nejen pro potřeby osobního rozvoje, ale také aby zvýšili svou možnost uplatnění se na trhu práce. Mezi další nezbytné kompetence pro život v moderní společnosti jsou vedle porozumění cizím jazykům i schopnost práce s moderními technologiemi a orientace v dnešním zrychleném a informacemi zahlceném světě.

Výuka cizích jazyků je tak dnes nezbytnou součástí moderního vzdělávacího systému a moderní technologie, respektive informační a komunikační technologie, jsou ukotveny v Rámcových vzdělávacích programech a žáci jsou tak s nimi seznamováni již od prvního stupně základní školy.

S rozvojem informačních a komunikačních technologií je spojeno jejich rozšiřování do všech aspektů našich životů a není tomu jinak ani v oblasti vzdělávání. Nejenom, že se v dnešní době učíme, jak s těmito technologiemi zacházet, ale stále více jsou využívány i jako prostředky pro samotné učení. Jednou z těchto technologií, kterou lze využít v oblasti vzdělávání a získává si stále více příznivců, jsou i sociální sítě. Právě zavedení sociálních sítí do systému výuky je předmětem této diplomové práce s tématem „*Využití sociálních sítí ve výuce němčiny jako cizího jazyka*“.

Vzhledem k faktu, že se sociální sítě staly součástí života nejen mladé generace, se tato práce snaží ukázat, jak přizpůsobit výuku moderním trendům ve vyučování a jak vyučování přiblížit co nejvíce světu žáků, ve kterém se pohybují. Dále se snaží poukázat na možné benefity, které z tohoto plynou, ale i upozornit na možná úskalí, kterých by si měl být učitel vědom. Nejprve je čtenář seznámen se stručným rozbořem vývoje společnosti a s tím, jak tento vývoj ovlivňovaly technologie. Je také poukázáno, jak vybrané význačné technologie zasáhly svým vlivem do vývoje vzdělávání a jak jsou dnešní moderní technologie zavedeny v Rámcových vzdělávacích programech.

Čtenáři jsou dále představeny jednotlivé role, které ve společnosti zastává internet a sociální sítě. Informační, komunikační i volnočasová role internetu a sociálních sítí jsou také popsány z hlediska výuky německého jazyka a je zhodnoceno, zda a případně jakým způsobem lze jejich působení do vyučování promítnout. Další kapitola rozebírá

vliv internetu a sociálních médií ve společnosti a ve vzdělávání, a to zejména s ohledem na fakt, že se věk aktivních uživatelů sociálních sítí stále snižuje a tyto technologie mají na své uživatele značný vliv.

Zdrojem informací pro historickou rešerši práce je primárně kniha „*Databáze ve věku informační společnosti a jejich právní ochrana*“ od Radky Conelly Kohutové. V dalších částech jsou zdrojem informací například knihy „*Bezpečnost dětí na internetu: Rádce zodpovědného rodiče*“ od Lenky Eckbertové a Daniela Dočekala, „*Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času pro doplňující pedagogické studium*“ od Jiří Němce nebo „*Rewired: Understanding the iGeneration and the Way They Learn*“ od Larryho D. Rosena. Dalšími v práci využívanými zdroji jsou webové stránky Metodického portálu RVP, dokumenty stránek MŠMT a slovník Oxford Dictionary.

Důležitou součástí této práce je praktická část, která se věnuje využití internetu, sociálních sítí a moderních technologií obecně ve vzdělávání. Ukazuje konkrétní příklady, jak zapojit moderní technologie a sociální sítě do vzdělávání. Jedním z příkladů je i názorná ukázka vyučovací hodiny, do které jsou aplikovány postupy s moderními technologiemi a sociálními sítěmi, jejichž použití bylo ozkoušeno na opakování silných sloves ve dvou třídách základní školy.

Cílem předkládané práce je seznámit učitele s pozadím sociálních sítí, jejich fungováním a využitím ve vyučování, a především jim předložit ukázku, jakým způsobem lze sociální sítě ve vyučování využít, případně jim poskytnout inspiraci na oživení výuky či kontakty na učitele a zdroje, které sociální sítě ve výuce propagují a využívají.

1 Informační společnost

Stejně jako ostatní odvětví procházely informační a komunikační technologie historickým vývojem. Doba, ve které se informační a komunikační technologie začaly rozvíjet, je nazývána dobou informační. Předcházelo jí industriální období, v němž lze pozorovat technické pokroky, které se postupem času zdokonalovaly a napomohly vývoji informačním a komunikačním technologiím, které mohly být v informační společnosti dále rozvíjeny. V současnosti se naše společnost nachází na přelomu mezi informační a znalostní společností.

1.1 Industriální společnost

Industriální neboli průmyslová společnost se časově datuje mezi 18. – 20. stoletím, do období průmyslové revoluce a vyvinula se z předprůmyslové neboli zemědělské společnosti. Klíčovým mezníkem mezi předprůmyslovou a industriální společností byla racionální dělba práce. Pracovní role byla pro obyvatele čím dál tím důležitější nejen proto, že spolupracovníky již nebyli nutně příbuzní či blízcí sousedé, ale i proto, že vůbec poprvé v historii docházelo k rozdělení pracovních rolí jak na nekvalifikované pracovníky, tak na ty kvalifikované. Vznikala nová pracovní odvětví a nastupoval vědecko-technický pokrok. Pracovní role nabývaly na důležitosti a stávaly se jakýmsi identifikačním znakem jednotlivého člověka. Jedna z prvních otázek při seznamování směřovala právě na zaměstnání.¹ „Pracovní role byla také prostředkem spol. vzestupu, sociální mobility, a stala se hlavním nástrojem politiky vyrovnávání životních příležitostí, zejm. ve prospěch znevýhodněných skupin a menšin.“²

Racionálně organizovaná výroba, dělba práce, specializace pracovních rolí začala být viditelná i ve školství. Bylo nutné vyškolit kvalifikované pracovníky, docházelo tak k vzniku nových vzdělávacích zařízení a celkovému rozvoji všeobecného světského vzdělávání.³

¹, SUDA, Zdeněk. Společnost industriální. *Sociologická encyklopedie* [online]. 2017 [cit. 2018-10-15]. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Společnost_industriální

² tamtéž

³ tamtéž

V industriální společnosti převládala průmyslová výroba a docházelo k rozsáhlé urbanizaci. Zpočátku měla průmyslová společnost negativní vliv na člověka a jeho život. Přesunem do měst byli obyvatelé nuceni žít často v nuzných podmínkách. Nízké mzdy a dlouhá pracovní doba způsobily, že v továrnách pracovali celé rodiny. Děti byly využívány například pro opravování strojů, kam se dospělý člověk nedostal. Docházelo k častým zraněním, která člověka odkázaly na ulici, jelikož neexistovalo žádné sociální a zdravotní pojištění,⁴ což se vyřešilo až v druhé polovině 19. století v Evropě a Americe, kdy bylo zavedeno úrazové a nemocenské pojištění,⁵ omezení pracovní doby a omezení dětské práce.⁶

Výše uvedené změny, rozvoj hygieny, pokrok v medicíně, lékařství, vědě a technice způsobily populační rozmach a další vývoj společnosti.

1.2 Informační společnost

Se vznikem pojmu informační společnost je spojováno jméno Američana Daniela Bella, který jako první použil rozdělení společnosti na společnost preindustriální, industriální a postindustriální.⁷ Další dělení společnosti nabízí ve Fritz Machlup, který společnost dělí na čtyři části (vzdělání, komunikace, věda a výzkum a informace).⁸ Pro přechod industriální společnosti do doby postindustriální neboli informační neexistuje jednotná časová hranice.

Z globálního měřítka lze říci, že za přechod mohou být považovány velké technologické milníky 20. století, jako například první použití atomové bomby na japonské město Nagasaki (6. srpna 1945) či vypuštění prvního satelitu Sputnik (4. října 1957). Základními rysy postindustriální doby a informační společnosti jsou například snížení důležitosti primárního průmyslu, růst vzdělání, nástup nových médií (komunikační, výpočetní, výrobní technologie), robotizace, orientace na vysoko-technologický průmysl

⁴ Sociální úroveň dělnictva na poč. 20. stol. *E-DĚJINY* [online]. [cit. 2018-10-15]. Dostupné z: <http://www.edejiny.cz/socialni-uroven-delnictva-na-poc20stol/>

⁵ tamtéž

⁶ 1833 Factory Act: Did it solve the problems of children in factories?. *The National Archives* [online]. [cit. 2018-10-15]. Dostupné z: <http://www.nationalarchives.gov.uk/education/resources/1833-factory-act/>

⁷ BRDIČKA, Bořivoj. *Role internetu ve vzdělávání: Studijní materiál pro učitele snažící se uplatnit moderní technologie ve výuce*. Kladno: AISIS, 2003, s. 10. ISBN 80-239-0106-0.

⁸ CONNELLY KOHUTOVÁ, Radka. *Databáze ve věku informační společnosti a jejich právní ochrana*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 6. ISBN 978-80-7400-493-3.

či dekolonialismus. To vše přeneslo průmyslově založenou ekonomiku do doby informačních technologií.⁹ Dále je nutné brát na vědomí, že informační společnost se vyvíjela v různých částech světa odlišně.¹⁰ Jedním z prvních států, které prodělaly přechod do informační společnosti, byly Spojené státy americké.¹¹

*„Informační společnost je založená na integraci informačních a komunikačních technologií do všech oblastí společenského života v takové míře, že zásadně mění společenské vztahy a procesy. Nárůst informačních zdrojů a komunikačních toků vzrůstá do té míry, že ho nelze zvládat dosavadními informačními a komunikačními technologiemi.“*¹²

Informační společnost má spoustu kladů, ale i rizik. Přináší s sebou vyšší kvalitu života s širším výběrem služeb reagující na poptávku obyvatel dané země.¹³ V průběhu vývoje informační společnosti se začaly prohlubovat rozdíly mezi bohatými a chudými obyvateli, skupinami a státy, mezi nimiž vznikla digitální propast¹⁴, která však s vývojem společnosti a zpřístupňováním technologií postupně mizí. Novou technologií, která začala být hojně využívána byl internet, jenž se stal zastřešujícím pojmem pro aplikace¹⁵ (e-mail, webové stránky apod.)¹⁶.

1.3 Znalostní společnost

V literatuře se objevuje synonymní užívání pojmů informační či znalostní společnost a informační či znalostní ekonomika. Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

⁹ SIRŮČEK, Pavel, Jozef FALTUS, Drahomír JANČÍK, Eduard KUBŮ a Václav PRŮCHA. *Hospodářské dějiny a ekonomické teorie*. Slaný: Melandrium, 2007, s. 113–118. ISBN 978-80-86175-53-9.

¹⁰ CONNELLY KOHUTOVÁ, Radka. *Databáze ve věku informační společnosti a jejich právní ochrana*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 5. ISBN 978-80-7400-493-3.

¹¹ SIRŮČEK, Pavel, Jozef FALTUS, Drahomír JANČÍK, Eduard KUBŮ a Václav PRŮCHA. *Hospodářské dějiny a ekonomické teorie*. Slaný: Melandrium, 2007, s. 113–118. ISBN 978-80-86175-53-9.

¹² JONÁK, Zdeněk. Informační společnost. *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. [cit. 2018-11-05]. Dostupné z: https://aleph.nkp.cz/F/?func=find-c&local_base=KTD&ccl_term=wtr%3Dinforma%C4%8Dn%C3%AD+spole%C4%8Dnost

¹³ ZLATUŠKA, Jiří. Informační společnost. *Zpravodaj ÚVT MU*. 1998, roč. 8., č. 4, s. 1–6. ISSN 1212-0901. Dostupné z: <http://www.ics.muni.cz/bulletin/articles/122.html>

¹⁴ OECD: *Understanding the Digital Divide* [online]. France: OECD Publications, 2005 [cit. 2018-10-05]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/dataoecd/38/57/1888451.pdf>

¹⁵ Oxford Dictionary definuje pojem aplikace jako program navržený tak, aby splňoval konkrétní požadavky uživatele.

¹⁶ MCLUHAN, Marshall. *Člověk, média a elektronická kultura: výběr z díla*. Brno: Jota, 2000, s. 276. ISBN 978-80-7217-128-6.

(OECD) přijala v roce 1981 definici pro informační společnost. Informační společnost je ta, v níž informační ekonomika tvoří více jak polovinu hrubého domácího produktu státu.¹⁷ Oproti tomu ve znalostní společnosti vystupuje do popředí důležitost lidských zdrojů, jako jsou znalosti, vědomosti a celoživotní vzdělávání. Dle Petera Druckera, který navázal na výše zmíněnou Machlupovu práci o informační společnosti, je nejdůležitější umět využívat své vědomosti a informační a komunikační technologie.¹⁸

V dnešní době je vše závislé na znalostech. Vše se stává rychlejším, rozsáhlejším, efektivnějším a globálnějším. Především výměna informací a znalostí. Základem znalostí je vzdělávání, které stojí ve středu všeho, zejména pak vzdělávání celoživotní. Ve znalostní společnosti se člověk musí umět učit novým věcem a přizpůsobovat se měnícím se pracovním podmínkám. V porovnání s industriální společností se profesní dráhy obyvatel vyvíjí a mění. Člověk nestráví celý svůj život na jedné pozici, jak tomu bylo dříve.

Připravit žáky adaptovat se na měnící se podmínky ve společnosti by měla škola. Ta je musí vést k celoživotnímu učení. Důležité je neučit děti konkrétním znalostem, ale aby se uměly učit a využívat klíčových kompetencí, což je cílem znalostní společnosti.

¹⁷ CONNELLY KOHUTOVÁ, Radka. *Databáze ve věku informační společnosti a jejich právní ochrana*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 6. ISBN 978-80-7400-493-3.

¹⁸ CONNELLY KOHUTOVÁ, Radka. *Databáze ve věku informační společnosti a jejich právní ochrana*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 7. ISBN 978-80-7400-493-3.

2 Role internetu a sociálních médií ve společnosti

Tato kapitola pojednává o roli internetu a sociálních médií ve společnosti. Zasazuje internet a sociální média do kontextu výše zmíněné informační a znalostní společnosti. Stručně shrnuje vývoj internetu a objasňuje jeho role ve společnosti. Dále se kapitola věnuje rozvoji sociálních médií, jejich rolím, zda hrají pozitivní či negativní roli ve společnosti.

Téměř vše je v dnešní době přístupné online. Internet dnes vnímáme jako pojem sám o sobě. Jde tedy o celosvětový systém propojených počítačů skrz komunikační síť.¹⁹

2.1 Historický vývoj internetu

Počátky internetu jsou spojeny se vznikem počítačů a lze je datovat do období po konci druhé světové války. Internet nejprve sloužil ke komunikačním účelům armády, následně pomocí sítě ARPANET propojil tehdejší superpočítače na významných univerzitách. Postupně se začaly připojovat i instituce nevědecké a internet začal pronikat do celého světa. Tím začal vznikat ještě markantnější nepoměr mezi vyspělými zeměmi a zeměmi třetího světa, který vedl k digitální propasti, která je znatelná dodnes.²⁰ Tímto rozšiřováním vznikl internet jako globální počítačová síť, která poskytuje celou řadu informačních a komunikačních zařízení, a která se skládá z propojených sítí využívajících standardizované komunikační protokoly.²¹ Jedná se tedy o informační a komunikační médium. Internet integruje informační a komunikační technologie do všech oblastí společenského života, tím dochází ke změně společenských vztahů, jelikož na internetu jsou si všichni rovni. Nikdo nehodnotí vzhled, styl oblékání, sociální situaci dotyčného či společenské postavení. Nárůst informací v informační společnosti vede k nutnosti zdokonalovat informační a komunikační technologie a rozšiřovat je mezi obyvatele. Skrz komunikační technologie se lidé připojují k internetu, který se stále zdokonaluje,

¹⁹ *ABZ slovník cizích slov* [online]. [cit. 2018-11-04]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/internet>

²⁰ *OECD. Understanding the Digital Divide* [online]. France: OECD Publications, 2005. Dostupné z: <http://www.oecd.org/dataoecd/38/57/1888451.pdf>.

²¹ *English Oxford Living Dictionaries* [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/internet>

ať se jedná o dostupnost, rychlost připojení či obsah. Zrychlování a rozšiřování, především pak výměna informací a znalostí je typická pro znalostní společnost.²²

Internet má ve společnosti několik rolí. Především se jedná o roli informační a komunikační, dále má roli volnočasovou ve formě zábavy, online her.²³

2.2 Informační role internetu

Předtím než začal vzestup internetu, poskytovala informační roli v průběhu let různá média, která se vyvíjela. „*Pojem média představuje kolektivní označení pro veškeré prostředky masové komunikace.*“²⁴ Nejprve se informace předávaly pouze ústně, po vynálezu knihtisku začaly informační roli přebírat knihy, poté tištěná média jako například noviny. S postupným rozvíjením technologií přešla informační role na rozhlas a následně na televizi. V průběhu let lze pozorovat přirozený vývoj médií, kdy se starší typy transformují do moderních. Jako například britská stanice BBC²⁵. Původně začala stanice vysílat jako rozhlasová stanice, kterou postupem času doplnil časopis The Radio Times a se vznikem televizí se společnost rozšířila i o televizní stanici. S rozvojem internetu začala společnost již v 90. letech operovat na internetu, a i zde nabízí čtenářům různé druhy zpráv.²⁶ Podobné to je i s českou televizní stanicí ČT24²⁷, která mimo její další sesterské televizní stanice působí i online. Na internetu si divák může vybrat, kterou televizní stanici České televize chce sledovat a zda má zájem sledovat online vysílání či si pouze přečíst zprávy.

Jedním z hlavních médií zprostředkovávající informační roli je internet. S vývojem moderních technologií média nezanikla, pouze se transformovala, a i v dnešní době plní informační roli. Tištěná média se stala alternativou k internetu a jeho zpravodajským serverům, kterými se rozumí webové stránky jednotlivých zpravodajských stanic

²² JONÁK, Zdeněk. Informační společnost. *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. [cit. 2018-11-05]. Dostupné z: https://aleph.nkp.cz/F/?func=find-c&local_base=KTD&ccl_term=wtr%3Dinforma%C4%8Dn%C3%AD+spole%C4%8Dnost

²³ ECKERTOVÁ, Lenka a Daniel DOČEKAL. *Bezpečnost dětí na internetu: Rádce zodpovědného rodiče*. Brno: Computer Press, 2013, s. 25. ISBN 978-80-251-3804-5.

²⁴ *English Oxford Living Dictionaries* [online]. [cit. 2019-03-19]. Dostupné z: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/media>

²⁵ www.bbc.com

²⁶ *History of the BBC* [online]. [cit. 2019-07-11]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/timelines/zcwk87h#zwx72hv>

²⁷ <https://www.cesktelevize.cz/>

poskytující uživatelům novinky nejen z nejbližšího okolí, ale i ze světa. Jedná se například o zpravodajský server iDnes.cz²⁸, Novinky.cz²⁹ či Aktuálně.cz³⁰. Zde si člověk může z pohodlí domova přečíst zprávy online a nemusí vážit cestu do trafiky, kde si noviny, či časopisy koupí. Tištěná média nabízí mimo tištěných novin a časopisů i noviny a časopisy online. Novin, které v Čechách působí nejen jako tištěná média, ale i online, je mnoho. Například stojí za zmínku Deník³¹ a Hospodářské noviny³², které zobrazují svůj veškerý obsah na internetu zdarma, či existují taková média, která mají přístupné pouze vybrané články a zbytek se zobrazí pouze za příplatek. Jedná se například o časopis Respekt³³. Záleží pak na jedinci, který zdroj informací preferuje. Rozhlas je využíván například při jízdě autem, v práci, v době, kdy se člověk nemůže soustředit na čtení a zprávy potřebuje slyšet. Televize pak zaštiťuje informační roli skrz obrazový a poslechový materiál.

Výše zmíněná média však neplní pouze informační roli, jednotlivé role se mohou prolínat. Tištěná média neobsahují pouze aktuality ze světa, bývají doplněna například křížovkami, sudoku či rozhovory se slavnými osobnostmi. Rádía například vysílají mimo zprávy písničky nebo různé druhy pořadů. Tato média plní roli informační i volnočasovou, poskytují svým čtenářům či posluchačům prostředky a možnosti k relaxaci nebo zábavě. Podobné je to i u televizních stanic. Ty se dělí na stanice, které mají čistě informativní roli a na stanice s volnočasovou rolí. Na jedné straně stojí veřejnoprávní televize jako je ČT24 a BBC a stanice, které plní primárně informativní roli. Na druhé straně to jsou televizní stanice, které jsou vysílány především kvůli volnočasové zábavě diváka a role informativní je zde vedlejší. Jedná se téměř o všechny soukromé televize. V České republice je to například TV Nova, Prima TV nebo TV Barrandov.

Informace mohou být předávány také volnočasovou zábavou. Jedná se například o počítačové hry, které neplní pouze zábavnou roli, ale hráči jsou při nich zprostředkovávány také informace. Může se jednat o jazyk nebo téma hry

²⁸ <https://www.idnes.cz/>

²⁹ <https://www.novinky.cz/>

³⁰ <https://www.aktualne.cz/>

³¹ Webové stránky tištěných novin <https://www.denik.cz/>.

³² Na webu působí pod webovou stránkou <https://ihned.cz/>.

³³ Webové stránky tištěného časopisu <https://www.respekt.cz/>.

(historická, přírodopisná, zeměpisná). Informační role je jednou z nejdůležitějších rolí internetu. Nejčastěji je internet využíván k dohledávání informací o produktech, službách a informací týkajících se práce a studia.³⁴ Jedná se o nástroj, který lze využít nejen při studiu, ale i při vyučování. Pokud se učitel rozhodne využívat v hodinách moderní technologie, měl by vědět, jak na internetu vyhledávat informace a kam sáhnout po doplňkovém učivu či po materiálech vhodných pro zařazení do výuky. Jedním z míst, kde hledat doplňkové učivo a materiály, jsou například metodický portál RVP³⁵, webová stránka digitálních materiálů pro výuku dumy.cz³⁶ nebo stránky nakladatelství, které vydává učebnici, s kterou učitel pracuje. Učitel by měl žáky také vést ke správnému vyhledávání informací na internetu. Při vytváření referátů, prezentací či samostudiu hledá většina dětí informace pouze na jedné webové stránce, často pouze přetlumočí tvrzení z jednoho zdroje a již si neověří jeho pravost. V tom by jim měl být nápomocen učitel, který by je měl seznámit s prací na internetu, představit jim základní zdroje informací, se kterými mohou pracovat a jak si mohou informace na internetu ověřit.

Výhodou informační role internetu je rychlost a aktuálnost informací. Oproti informační roli tištěných médií není třeba čekat, než se zprávy vytisknou, či než člověk nalezne v časopisech a novinách příslušnou sekci s informacemi, které hledal. Zprávy a informace na internetu jsou dostupné ihned po publikování a rychle při vyhledávání. Stačí zadat příslušné slovo a zobrazí se různé odkazy na dané téma.

S rychlostí a aktuálností informační role internetu jsou však spojena i negativa. Jako jsou například falešné zprávy, zkreslené nebo neúplné informace, které se mohou na internetu rychle šířit. Dále se neustále zvětšuje objem informací dostupných na internetu. V dnešní době může na internetu publikovat informace kdokoli a kdekoliv, proto je důležité umět se v této zmořině informací zorientovat, najít pro adekvátní informace a aktuální zprávy odpovídající zpravodajské médium a rozpoznat nepravdivé informace. Poskytnout

³⁴ ECKERTOVÁ, Lenka a Daniel DOČEKAL. *Bezpečnost dětí na internetu: Rádce zodpovědného rodiče*. Brno: Computer Press, 2013, s. 25. ISBN 978-80-251-3804-5.

³⁵ <https://dum.rvp.cz/index.html>

³⁶ <http://dumy.cz/>

přehledné informace se snaží téměř všechna zpravodajská média, která v dnešní době zpřístupňují zprávy i skrz internetové aplikace.³⁷

Informační role internetu má sice výše zmíněná negativa, přesto na internetu existují různé portály a vyhledávače, které orientaci na internetu usnadňují.

Mezi vyhledávací nástroje patří:

- Katalogy
- Vyhledávací stroje
- Metavyhledávací stroje
- Specializované vyhledávací stroje

2.2.1 Katalogy

Vyhledávání pomocí katalogů je jedním z nejstarších nástrojů vyhledávání. Internetový katalog usnadňuje vyhledávání v případě, že dotyčný přesně neví, co hledá. Jeho vyhledávání je příliš obecné, ale dotyčný ví, do jaké kategorie jeho hledání zařadit. V katalogu může člověk vybrat, které položky chce ve vyhledávání zobrazit a objeví se pouze položky, které splňují dané kritérium. Katalogy v dané kategorii nabídnou lepší výsledky než vyhledávací stroje. Jsou důvěryhodné, jelikož jednotlivé webové stránky musí splňovat určitou kvalitu. Pokud člověk hledá například informace o službách ve svém okolí, v katalogích lehce nalezne potřebné informace. V dnešní době jsou katalogy využívány například jako seznamy služeb, firem apod. Nevýhodou je však jejich aktuálnost, jelikož ne vždy jsou všechny informace aktualizované.³⁸

Mezi nejvyužívanější české katalogy patří například katalog firem na webových stránkách Seznam³⁹, Centrum⁴⁰, Atlas⁴¹ a z mezinárodních je to například Yahoo⁴².

³⁷ SVT – Společnost, věda a technologie [online]. [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: https://www.kip.zcu.cz/kursy/svt/svt_www/TOC.html

³⁸ ČERNÁ, Zuzana. Principy vyhledávání informací na internetu. *Metodický portál RVP* [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/g/14533/PRINCIPY-VYHLEDAVANI-INFORMACI-NA-INTERNETU.html/>

³⁹ www.seznam.cz

⁴⁰ www.centrum.cz

⁴¹ www.atlas.cz

⁴² www.yahoo.com

2.2.2 Vyhledávací stroje

Vyhledávací stroje vyhledávají informace pomocí tzv. robota. Jedná se o program, který prohledává jednotlivé weby a nachází co nejpresnější schody se zadanými výrazy. Program hodnotí i jak často jsou jednotlivé weby navštěvovány či hodnoceny uživateli, toto vyhodnotí a nabídne nejvhodnější odkazy. V dnešní době je při výběru nejvhodnějších odkazů zohledněn i fakt, které stránky pro získávání informací jedinec preferuje.⁴³

Výhodou při vyhledávání pomocí vyhledávacích strojů je aktuálnost, s tím ovšem souvisí i jejich nedostatky. Velké množství nabízených výsledků, jednoduchost aktualizace informací umožňuje publikovat na internet informace, které jsou ne vždy kvalitní a stoprocentně pravdivé.⁴⁴ Bezkonkurenční roli má v této kategorii vyhledávač Google⁴⁵. Českou obdobou se stala webová stránka Seznam, která byla prvním českým vyhledávačem a v současnosti je nejvyužívanějším českým a slovenským vyhledávačem.⁴⁶

2.2.3 Metavyhledávací stroje

Metavyhledávací stroje umožňují vyhledávání ve více vyhledávacích strojích či katalozích. Výsledky jsou poté seřazeny, jsou odstraněny duplicitní záznamy. Jednoznačným plusem metavyhledávacích strojů je, že člověk nalezne vše utříděné na jednom místě. Nemusí zadávat klíčová slova do různých vyhledávačů a procházet jednotlivé výsledky. Nevýhodou metavyhledávacích strojů je, že nedokáží nabídnout řadu funkcí, které běžné vyhledávače či katalogy dokáží.⁴⁷ Patří sem například metavyhledávače Ask⁴⁸ či Search⁴⁹, které se snaží uživatelům vyhledávat odpovědi na otázky v jejich rodném jazyce. Českou obdobu bohužel nemáme.

⁴³ ČERNÁ, Zuzana. Principy vyhledávání informací na internetu. *Metodický portál RVP* [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/g/14533/PRINCIPY-VYHLEDAVANI-INFORMACI-NA-INTERNETU.html/>

⁴⁴ tamtéž

⁴⁵ www.google.com

⁴⁶ *Naše historie* [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://o.seznam.cz/o-nas/>

⁴⁷ *Kurz práce s informacemi: Vyhledávací nástroje na internetu I.* [online]. , 1-12 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: https://is.muni.cz/elportal/estud/ff/js07/informace/materialy/pages/internet_opora.pdf

⁴⁸ www.ask.com

⁴⁹ www.search.com

2.2.4 Specializované vyhledávací stroje a metavyhledávací stroje.

Mezi poslední kategorii vyhledávacích strojů patří specializované vyhledávací stroje, které se zaměřují na jedno téma. Výhodou tohoto konkrétního zaměření je, že pokud hledám například knihu, výsledkem vyhledávání je konkrétní kniha. Příkladem specializovaných vyhledávacích strojů jsou například Google Books⁵⁰, s kterým můžete pracovat jako s digitální knihovnou, pokud jsou knihy digitálně zpracované, můžete je přes Google Books číst.⁵¹ Dále jsou to specializované metavyhledávací stroje jako například AutoScout24⁵², který se zaměřuje na sdružování inzercí o prodeji automobilů z více zdrojů.

2.2.5 Informační role internetu ve výuce německého jazyka

Informační role internetu má svou pozici i ve vzdělávání. Lze si klást otázku, jak informační roli internetu využít při výuce německého jazyka. Příkladů je několik. Učitelé se vždy musí řídit osnovami Rámcových vzdělávacích programů (RVP), k dodržování těchto osnov by jim měly být nápomocny učebnice. Pokud se však učitelé s učebnicí nepracuje dobře, měl by k učebnici přistoupit tak, že ji může doplnit pomocí internetu, z kterého lze čerpat materiály, kterými lze nahradit některá cvičení z učebnice, či si cvičení sám vytvoří na základě podkladů a informací právě z internetu. Využívat internet jako zdroj informací mohou i sami žáci, a to v hodině nebo doma ve formě domácího úkolu. Informační role internetu slouží také k rozvoji řečových dovedností. Primárně napomáhá rozvíjet čtení s porozuměním a poslech s porozuměním, na které dále navazuje psaní a mluvení.

Příkladem využití informační role internetu ve výuce německého jazyka může být například následující postup. Ve výuce nebo doma si žáci přečtou libovolný článek, na jedné z učitelem doporučených zpravodajských stanic, k tématu, které zrovna probírají.⁵³ Může se jednat o aktuální politické dění, počasí, sport, realie německy mluvících zemí nebo procvičování gramatiky, kdy si žáci osvojují daný gramatický jev

⁵⁰ <https://books.google.cz/>

⁵¹ ČERNÁ, Zuzana. Principy vyhledávání informací na internetu. *Metodický portál RVP* [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/g/14533/PRINCIPY-VYHLEDAVANI-INFORMACI-NA-INTERNETU.html/>

⁵² <https://www.autoscout24.cz/>

⁵³ Například <https://www.tagesschau.de/>, <https://www.zdf.de/>, <https://www.spiegel.de/>

(složeniny, silná slovesa, přídavná jména, pády apod.). S článkem dále pracují doma, kdy nezbytnou součástí je vypsání nové slovní zásoby. Dále mohou žáci článek shrnout písemně pár větami, které vypracují buď doma nebo v hodině, případně v hodině probíhá diskuze o tom, co si žáci přečetli. Zde záleží na učiteli, jak velkou část hodiny pro tuto činnost vyhradí. Podle toho se bude odvíjet postup, zda bude náhodně vyvoláno pár žáků, kteří shrnou, co četli, či bude učitel požadovat vyjádření od každého z žáků, kdy diskuze může probíhat v rámci celé třídy nebo ve skupinkách. Stejný postup lze aplikovat při sledování krátké reportáže, která může být puštěna jak v hodině, tak doma.

Při využívání informační role internetu si žáci neosvojují pouze znalosti v německém jazyce, ale získávají i všeobecný přehled, který mohou dále uplatnit v dalších předmětech a poslouží jim pro další část jejich vzdělávání.

2.3 Komunikační role internetu

S vývojem lidstva se zdokonalovalo dorozumívání a komunikace. Komunikace je přenos a výměna informací či zpráv,⁵⁴ která nejprve probíhala ústní formou, existovala také komunikace pomocí signálů (kouřové, světelné signály), pomocí poštovních holubů a poslů. Díky rozvoji technických zařízení mohla vzniknout komunikace pomocí morseovky či telegrafu. Revolučním vynálezem v oblasti komunikace byl telefon. Tento moderní způsob komunikace se postupem času zdokonaloval, až se při rozvoji mobilních telefonů stal zcela běžnou. Po vzniku počítačů a rozvoji internetu se začala komunikační role uplatňovat i v tomto prostředí a stala se nedílnou součástí internetu, stejně jako informační role. Nejprve se jednalo o komunikaci přes elektronickou poštu, poté se začala rozvíjet diskuzní fóra, kam člověk mohl psát své názory, sdílet zkušenosti a radit těm, kteří vznesli do fóra dotaz. Tato komunikace však nevyžadovala online přítomnost všech členů v reálném čase. Začaly se tedy vyvíjet aplikace, které umožňovaly komunikaci online v reálném čase, kdy jedinec vidí svůj seznam online kontaktů, s jehož členy může zahájit konverzaci.

⁵⁴ *English Oxford Living Dictionaries* [online]. [cit. 2019-04-06]. Dostupné z: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/communication>

Komunikace může být rozdělena do několika kategorií.

- Intrapersonální a interpersonální komunikace
- Verbální a neverbální komunikace
- Synchronní a asynchronní komunikace⁵⁵

2.3.1 Intrapersonální a interpersonální komunikace

Intrapersonální komunikace bývá zpravidla uvědomělou promluvou k sobě samému. Může se odehrávat „v duchu“, v hlavě či člověk může mluvit na hlas k sobě samému. V těchto případech se jedná o intrapersonální dialog. Do intrapersonální komunikace lze zařadit i sen. Tato komunikace probíhá spontánně, potichu i nahlas, dle stavu bdělosti.⁵⁶

Interpersonální komunikace je komunikace mezi dvěma a více lidmi. Patří sem dovednost prezentovat sebe samotného, dovednost navazovat vztahy, vést rozhovory a umět komunikovat s okolím.⁵⁷ Komunikace může probíhat osobně nebo na dálku. Na dálku lze komunikovat pomocí moderních technologií jako je například počítač (CMC⁵⁸). Komunikace probíhá přes elektronickou poštu, diskuzní fóra, chaty⁵⁹, instant messaging či videohry. Po počátečním rozvoji komunikace přes internet se stala velice populárním komunikace přes instant messaging. Jedná se o zprávy odesílané přes internet, které příjemce uvidí na své obrazovce, jakmile je zpráva odeslána.⁶⁰ Komunikace mezi jedinci tedy probíhá v reálném čase. Jedná se o různé druhy aplikací, které jsou zaměřené buď na posílání zpráv, videí nebo obrázků. V dnešní době mezi sebou většina aplikací soupeří o přízeň uživatelů, kterým se snaží nabídnout co nejvíce.

⁵⁵ DE VITO, Joseph A. *Základy mezilidské komunikace*. 6. vydání. Praha: Grada Publishing a.s, 2008. ISBN 978-80-247-2018-0.

⁵⁶ JANOUŠEK, Jaromír. *Verbální komunikace a lidská psychika*. Praha: Grada Publishing a.s, 2007. ISBN 978-80-247-1594-0.

⁵⁷ DE VITO, Joseph A. *Základy mezilidské komunikace*. 6. vydání. Praha: Grada Publishing a.s, 2008. ISBN 978-80-247-2018-0.

⁵⁸ Computer-mediated communication.

⁵⁹ konverzace

⁶⁰ *English Oxford Living Dictionaries* [online]. [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: https://en.oxforddictionaries.com/definition/us/instant_messaging.

2.3.2 Verbální a neverbální komunikace na internetu

Verbální a neverbální komunikace v online prostředí je v dnešní době běžnou součástí komunikace mezi jednotlivci. Zcela se však liší od běžné verbální a neverbální komunikace v běžném životě

Při komunikaci na internetu je vždy využito některého média. Verbální komunikaci lze rozdělit na přímou a nepřímou komunikaci. Přímá komunikace na internetu může probíhat formou telefonování přes mobilní telefon či internetové aplikace umožňující online verbální komunikaci. Nepřímá forma komunikace na internetu může probíhat přes e-mail, zprávy v chatu či přes zprávy v diskuzních fórech, blozích apod. Aby bylo možné mluvcím, i při této formě komunikace, vyjádřit to, co v komunikaci tváří v tvář sděluje mluvčí gestikou, mimikou a intonací, používá se tzv. emotikonů neboli smajlíků. Jedná se tedy o neverbální komunikaci na internetu. Smajlíci byly původně znázorňovány pouze pomocí teček a čárek, poté byly převedeny do vizuální grafické podoby kulatého obličejce. V dnešní době jsou doplněny tzv. gify, jinak řečeno samolepkami nebo pohybujícími se obrázky vyjadřující určité emoce, či postoj mluvčího.⁶¹

2.3.3 Asynchronní a synchronní komunikace

Synchronní komunikace je komunikace v reálném čase. Všichni členové internetové komunikace musí být online, fyzicky přítomni. Pokud by jeden ze členů opustil na chvíli komunikaci, jednalo by se o asynchronní komunikaci. Synchronní komunikace může probíhat přes chaty, videohovory, hlasové hovory či streamovací videa. Streamovací videa jsou videa, při kterých jeden vysílá obsah sdělení a další jedinci jsou připojeni online a v reálném čase sledují vysílání. Jedná se například o komentování hry či prezentace určitého produktu youtubery⁶².

O asynchronní komunikaci se jedná v případě, že jeden ze členů není online v reálném čase a zprávu si zobrazí a přečte až dodatečně. Jedná se například o e-mailovou poštu, fóra, komunikaci přes chaty, kdy druhá strana není přítomna v reálném čase či to mohou být určitá sdělení pomocí videí na YouTube.

⁶¹ MIKUŠOVÁ, Hana. Nonverbální komunikace. *Medium* [online]. [cit. 2019-06-22]. Dostupné z: <https://medium.com/@w.all.hsowaw/nonverb%C3%A1ln%C3%AD-komunikace-f0c0aacc489b>

⁶² Osoba, která aktivně a pravidelně na internet (YouTube) nahrává videa.

2.3.4 Nejběžnější formy komunikace přes internet

ICQ

Jednou z prvních aplikací instant messagingu⁶³, která získala na popularitě po celém světě bylo ICQ⁶⁴ založené v roce 1996. Tato aplikace umožňovala komunikovat s lidmi v adresáři jedince. Byla navržena k ulehčení spojení a komunikaci mezi jednotlivci z celého světa. Odesílání textových zpráv mohlo probíhat online v reálném čase, ale i offline, příjemce si zprávu přečetl, jakmile se přihlásil k aplikaci. Dále šly v aplikaci vytvářet různé skupiny a chatovat s více lidmi v jedné konverzaci, zdarma odesílat SMS zprávy⁶⁵, soubory či hrát hry. Díky aplikaci ICQ došlo k rozšíření používání emotikonů (smajlíků) a zkratk pro urychlení komunikace. S rozvojem aplikace se časem rozšířily i její nabízené služby. Mimo chatu zde byla možnost posílat zprávy zdarma do mobilu, již bez denního limitu, dále umožňovala aplikace volání a videohovory.

WhatsApp

Další komunikační aplikací je WhatsApp⁶⁶. Aplikace byla založená pro účely komunikace s přáteli a rodinou, ať se člověk nachází kdekoliv. Oproti výše zmíněnému ICQ, které bylo využíváno především pro komunikaci na počítači, WhatsApp je primárně využíván pro komunikaci na telefonu, i když jej lze stáhnout i do počítače. Má sloužit místo zpoplatněných SMS zpráv. Stačí, když má člověk připojení k internetu. Mimo hlavního cíle posílání zpráv, umožňuje aplikace i sdílení fotografií, videí, dokumentů, volání či zasílání hlasových zpráv.⁶⁷ Pět let po vzniku aplikace ji v roce 2014 koupila společnost Facebook⁶⁸

Dle statistik se aplikace WhatsApp s více jak miliardou a půl uživatelů řadí na první místo v žebříčku celosvětově nejpoužívanějších aplikací, což lze i vidět z grafu níže,

⁶³ IM = Aplikace umožňující posílání zpráv přes internet, zpráva se příjemci zobrazí ihned po odeslání.

⁶⁴ I seek you v překladu hledám tě.

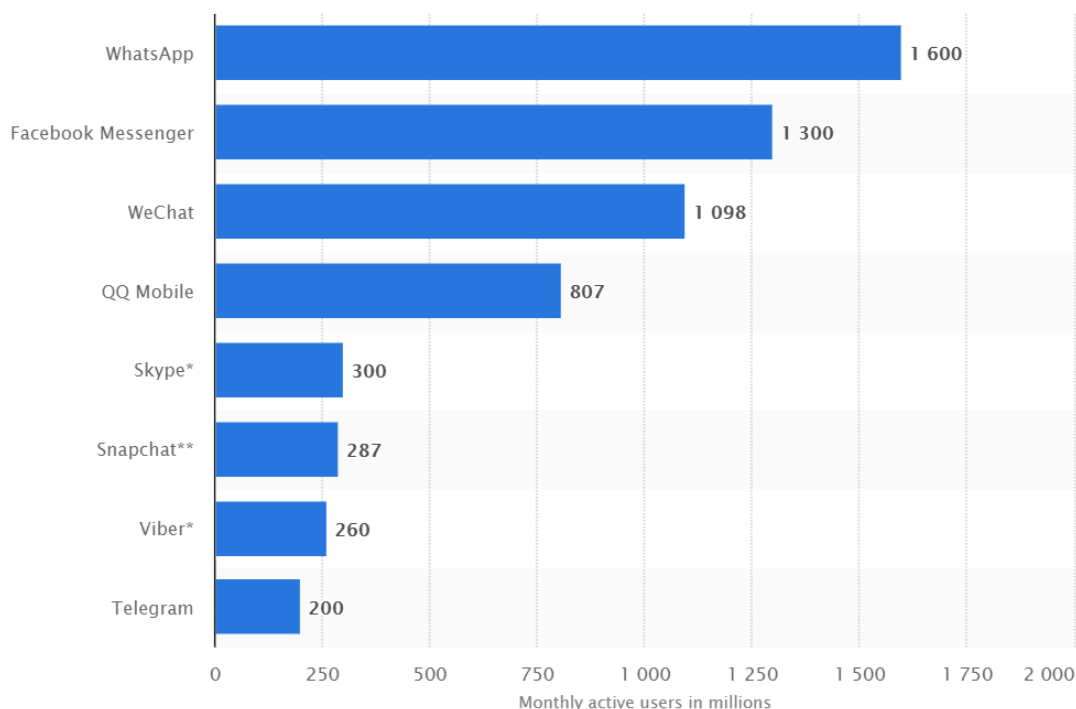
⁶⁵ Zprávy zdarma byly omezeny denním limitem.

⁶⁶ Jedná se o anglický pojem „What’s up? = Co se děje?“.

⁶⁷ About WhatsApp. *WhatsApp* [online]. [cit. 2019-06-22]. Dostupné z: <https://www.whatsapp.com/about/>

⁶⁸ WhatsApp blog. *WhatsApp* [online]. 19.03.2014 [cit. 2019-06-22]. Dostupné z: <https://blog.whatsapp.com/499/Facebook>

který ukazuje statistiku z dubna 2019.⁶⁹ Pomocí WhatsApp a Facebook Messengeru, tedy aplikacím společnosti Facebook, komunikují skoro 3 miliardy lidí.

Graf č.1: Nejvíce oblíbené komunikační aplikace v roce 2019⁷⁰

Další obdobnou aplikací jako je WhatsApp je například aplikace Viber⁷¹. Tato izraelská aplikace byla, dle statistik z dubna roku 2019, používána 260 miliony uživatelů.⁷² O trochu větší počet aktivních uživatelů má aplikace Skype⁷³, která se zaměřuje především na spojení pomocí videohovorů. Mimo videohovory nabízí uživatelům i možnost chatů a sdílení souborů. Dále podporuje volání přes operátora, zasílání SMS zpráv, hlasové zprávy či přesměrování hovoru ze Skypu do mobilu. Tyto služby jsou ovšem za poplatek.

⁶⁹ About WhatsApp. *WhatsApp* [online]. [cit. 2019-06-22]. Dostupné z: <https://www.whatsapp.com/about/>

⁷⁰ Most popular mobile messaging apps 2019. *Statista* [online]. 25.04.2019 [cit. 2019-06-10]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/258749/most-popular-global-mobile-messenger-apps/>

⁷¹ <https://www.viber.com/>

⁷² Viber: number of registered user IDs 2011-2019. *Statista* [online]. 06.06.2019 [cit. 2019-06-10]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/316414/viber-messenger-registered-users/>

⁷³ <https://www.skype.com>

2.3.5 Nejběžnější formy sdílení obsahu na internetu

Výše zmíněné aplikace umožňují i sdílení fotografií, obrázků a videí. Existují ovšem aplikace, které jsou vytvořené čistě pro sdílení a ukládání obrázků. Jedná se například o českou aplikaci rajce.net⁷⁴ nebo americkou aplikaci Pinterest⁷⁵.

Rajce.net

Tato česká aplikace je jedním z největších českých fotoalb na internetu. Fotografie sem může nahrávat zdarma kterýkoliv uživatel. Aplikace nabízí neomezenou kapacitu úložiště oproti ostatním, kde bývá nezaplatněno úložiště pouze do určité velikosti.

Pinterest

Aplikace Pinterest stojí na pomezí internetových aplikací a sociálních sítí. Jedná se o jednoduchou verzi sociální sítě, která je zaměřená na sdílení obrázků, umožňuje však také sdílení obrázků s ostatními uživateli. Obrázky lze získat i mimo aplikaci kdekoliv na webu, stačí je „připnout“ a v aplikaci se poté uloží.

Sdílením nejen obrázků, ale i dalších souborů se pak zabývají internetová úložiště například Google Disk⁷⁶ nebo iCloud⁷⁷, Dropbox⁷⁸, Google Photos⁷⁹. Co se sdílení videí týče, jednoznačně vede YouTube⁸⁰.

YouTube

Aplikace YouTube je celosvětově největší a nejvyužívanější aplikace pro sdílení a přehrávání videí. Aktuálně spadá pod společnost Google, která ho v roce 2006 koupila. Tato aplikace má několik funkcí. Mimo sledování videí zde lze videa nahrávat či streamovat (viz 2.3.3. Asynchronní a synchronní komunikace).

I tuto aplikaci lze využít ve výuce německého jazyka. Nachází se zde nepřeberné množství videí souvisejících s gramatikou, reáliemi, filmy, literaturou a záleží jen na učiteli, co se rozhodne využít zařadit do výuky.

⁷⁴ <https://www.rajce.idnes.cz/>

⁷⁵ <https://cz.pinterest.com/>

⁷⁶ <https://drive.google.com>

⁷⁷ <https://www.icloud.com/>

⁷⁸ <https://www.dropbox.com/>

⁷⁹ <https://photos.google.com/>

⁸⁰ <https://www.youtube.com/>

2.3.6 Komunikační role internetu ve výuce německého jazyka

Umět komunikovat v cizím jazyce, porozumět se v něm, je důležitou součástí vzdělávání a cílem vzdělávání v cizích jazycích. K vybudování si znalostí pro komunikaci v cizím jazyce, konkrétně v jazyce německém, slouží řečové dovednosti, mezi které patří ústní, písemný projev, čtení a poslech s porozuměním. Tyto řečové dovednosti se vzájemně prolínají a ovlivňují.

Komunikační role internetu hraje velice důležitou roli i při vzdělávání. Tuto roli lze využít ve výuce mnoha způsoby. Skrz internet lze v hodinách německého jazyka komunikovat s experty v tématu, které je zrovna probírané, s rodilými mluvčími, se zahraničními studenty apod. Jedná se tedy o komunikaci v cizím jazyce skrz internet. Komunikace může probíhat formou písemnou (e-mail, chaty, diskuzní fóra) nebo ústní (aplikace určené pro volání přes internet jako je například Skype nebo WhatsApp). Tyto dvě formy komunikace jsou komunikací aktivní, jelikož producent řeči sděluje informace adresátovi. Při pasivní formě naopak adresát řeč dekoduje z poslechové nebo čtecí formy.

Internet v rámci komunikace mohou žáci využít například i při práci na projektu, kdy si procvičují komunikaci v německém jazyce. Může se jednat o projekt v rámci reálií německy mluvících zemí, při kterém žáci komunikují se zahraničními žáky. Téměř všechny české školy zaměřené na výuku cizích jazyků, mají spřízněné školy v zahraničí, kam posílají studenty na výměnné pobyty či spolu mohou spolupracovat ve výuce například na různých projektech, při kterých spolu žáci musí komunikovat v cizím jazyce za pomoci internetu. Při spolupráci na projektech lze využít úložiště, kde spolu žáci mohou sdílet podklady pro projekt, na kterém pracují. Tyto podklady lze v úložišti upravovat a ostatní žáci tak vidí nejaktuálnější verzi. Dále lze na úložiště ukládat fotografie z cest do zahraničí německy mluvících zemí, z exkurzí nebo z hodin německého jazyka, které se mohou řadit do alb a mít je tak kdykoliv přístupné k prohlížení či dalšímu využití.

Dalším využitím komunikační role internetu je spojení s třídou v rámci výuky v případě, že je žák nemocný nebo v zahraničí. Díky internetu pak může komunikovat se spolužáky, případně s vyučujícím a zjišťovat, co zrovna probírají, jaké domácí úkoly žáci mají a ví tak, co si má do výuky připravit a doučit se. Další formou využití komunikace

přes internet je zadávání domácích úkolů nebo domácích příprav pro další hodinu německého jazyka.

2.4 Volnočasová role internetu

Volný čas je doba, kdy člověk nepracuje a kdy není zaměstnán.⁸¹ Jedná se o dobu, kdy člověk není pod tlakem povinností a věci, které dělá, dělá rád a přináší mu radost a uspokojení. Do volného času nepatří spánek, jídlo ani hygiena. Trávení volného času se v průběhu let měnilo, volný čas v dnešním slova smyslu začali mít lidé až se zavedením osmihodinové pracovní doby v době industriální.

Po druhé světové válce lze pozorovat, dle Jiřího Němce⁸², tři fáze vývoje volného času. V první fázi je primární práce a volný čas slouží k odpočinku pro další práci. Toto období lze datovat mezi 50. – 60. léta. Druhá fáze probíhala mezi 70. – 80. léty, lze zde pozorovat zájem o volný čas, který má sloužit k uspokojení potřeb člověka, k odpočinku, ale i zábavě a rozvoji zájmové činnosti. V této době začala vznikat pionýrská sdružení. V poslední fázi 90. let lidé disponovali velkým množstvím volného času, které mohli využívat pro osobní rozvoj, případně pro další zaměstnání, jelikož se v této době začaly zvyšovat požadavky společnosti a rodiny.⁸³ Aktivita, kterým se děti věnovaly ve svém volném čase se začaly specializovat dle jejich věku a zájmů. V této době začíná do volného času zasahovat nástup moderních technologií, především masové rozšíření počítačů a internetu.⁸⁴

S tím souvisí využití trávení volného času, které může být produktivní nebo neproduktivní. Při produktivním trávení volného času jsou jedinci v interakci s ostatními, ať již to jsou rodiče či ostatní děti. Při neproduktivním trávení volného času

⁸¹ *English Oxford Living Dictionaries* [online]. [cit. 2019-05-06]. Dostupné z: https://en.oxforddictionaries.com/definition/us/leisure_time.

⁸² NĚMEC, Jiří. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido, 2002. ISBN 80-7315-012-3.

⁸³ tamtéž

⁸⁴ KAPLÁNEK, Michal. *Čas volnosti - čas výchovy: pedagogické úvahy o volném čase*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0450-3.

se věnují sledování televize, hraní her na počítači, sledování videí či „brouzdání“ po internetu.⁸⁵

Dnešní generace dětí jsou s moderními technologiemi seznamovány již od útlého věku a internet se stal jejich neodmyslitelnou součástí života. Díky mobilním telefonům, tabletům či počítačům mají přístup k internetu téměř kdekoliv. Používají ho například doma, ve škole o přestávkách či ve veřejné dopravě například k „brouzdání“ po internetu, poslechu hudby nebo sledování videí. Internet je však využíván nejen k zábavě. „*Nejvíce lidé Internet využívají pro práci či studium a na třetím místě je, trochu překvapivě, sledování videa.*“⁸⁶ Video lze zařadit pod roli volnočasovou. Internet tedy lidé využívají jak pro zábavu, tak pro práci.⁸⁷ Jedná se o médium, které je dnes neodmyslitelnou součástí lidského života a je místem, které má roli jak informační, komunikační, tak i volnočasovou.

2.4.1 Volnočasová role internetu ve výuce německého jazyka

Volnočasová role velice úzce souvisí s ostatními rolmi, především s rolí komunikační a dá se využít jak ve volném čase, tak i ve výuce německého jazyka. Ve volném čase se uplatňuje například při komunikaci s přáteli ze zahraničí, kdy žák využívá cizí jazyk ve svém volném čase. Dalším příkladem je využití cizího jazyka při cestování. Pokud žák cestuje do německy mluvících zemí, může komunikovat při zařizování nejprve písemnou nebo telefonickou formou, či poté na místě ústní formou. Německý jazyk patří mezi 10 nejčastěji používaných řečí a žák ho využije i v zemích, kde němčina není úředním jazykem. Například při komunikaci s člověkem, který mluví německy.

Příkladem zapojení volnočasové role internetu do vzdělávání mohou být hry, při kterých si žák nejen hraje, ale i podvědomě osvojuje znalosti z německého jazyka, jako jsou například slovní zásoba a gramatika, mohou se učit i o konkrétním tématu, například z historie 2. světové války, zeměpisu, reáliích apod. Výuka tak probíhá interaktivní formou, při které si žáci zapamatují mnohem více látky než při učení se látky

⁸⁵ *Volný čas a prevence u dětí a mládeže* [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2002, 1-48 [cit. 2019-05-06]. Dostupné z: <file:///C:/Users/Lucie%20%C4%8Cerm%C3%A1kov%C3%A1/Downloads/olnycas.pdf>

⁸⁶ ECKERTOVÁ, Lenka a Daniel DOČEKAL. *Bezpečnost dětí na internetu: Rádce zodpovědného rodiče*. Brno: Computer Press, 2013, s. 25. ISBN 978-80-251-3804-5.

⁸⁷ tamtéž

nazpaměť. Například se může jednat o hru AZ kvíz na interaktivní tabuli, o video, krátký film nebo další hry.

2.5 Sociální média

Sociální média jsou webové stránky a aplikace, které uživatelům umožňují vytvářet a sdílet obsah nebo se spojit s různými kontakty na sociálních sítích.⁸⁸ Sociální sítě jsou pak speciální webové stránky nebo aplikace, které umožňují uživatelům mezi sebou komunikovat, zveřejňovat obrázky, či informace, či komentáře k příspěvkům.⁸⁹

Jedná se tedy převážně o aplikace, které plní více rolí najednou. Sociální sítě se tedy stala konkurencí aplikacím, pro které je specifická převážně jedna role. Sociální média tak sdružují roli informační, komunikační i volnočasovou do jedné aplikace.

„Samotný pojem „sociální síť“ je v rámci vzdělávání velmi důležitý. Může jít o prostředek, který účastníkům poskytne možnost naučit se komunikovat, řešit problémy, být efektivní a obecně učit se rozvíjet měkké dovednosti. A to obzvláště v dnešní době, kdy internet není jen zdrojem informací, ale i prostorem pro vlastní tvorbu a sdílení obsahu.“⁹⁰

Jsou to univerzální aplikace, které se snaží zasáhnout co nejvíce uživatelů a prostoupit do všech oblastí života. Zde jsou uvedeny nejvíce oblíbené a nejvíce používané sociální sítě.

2.5.1 Facebook

Tato sociální síť byla založena v roce 2004 Markem Zuckerbergem a jeho společníky Dustinem Moskowitzem, Chrisem Hughesem a Eduardem Severinem. Aplikace Facebook⁹¹ rychle získala na popularitě a již koncem roku 2004 ji využívalo 1 milión lidí. Počet uživatelů však rychle rostl, což donutilo zakladatele přicházet se stále novými a novými vylepšeními. Z počátku byl Facebook napojen pouze na sítě vysokých škol,

⁸⁸ *English Oxford Living Dictionaries* [online]. [cit. 2018-11-04]. Dostupné z: https://en.oxforddictionaries.com/definition/social_media.

⁸⁹ *English Oxford Living Dictionaries* [online]. [cit. 2019-06-06]. Dostupné z: https://en.oxforddictionaries.com/definition/social_network.

⁹⁰ HEINZ, Luděk. Sociální sítě ve škole. *Perpetuum: vzdělávání bez hranic* [online]. 17.06.2016 [cit. 2019-06-07]. Dostupné z: <https://perpetuum.cz/2016/06/socialni-site-ve-skole/>

⁹¹ <https://www.facebook.com/>

měl podpořit komunikaci a spolupráci mezi spolužáky a kamarády. Jeho popularita se začala rychle šířit i do všech mezinárodních škol, a tak v roce 2006 Mark Zuckerberg a jeho společníci přizpůsobili aplikaci pro mobilní telefony a již v polovině roku 2006 se k sociální síti mohl registrovat jakýkoliv uživatel starší 13 let, čímž stoupl počet aktivních uživatelů na 12 miliónů. To vedlo k dalším a dalším vychytávkám sociální sítě, které ji dovedly až do podoby, kterou známe dnes s počtem 2,320 miliard aktivních uživatelů.⁹²

Cílem Facebooku je spojovat lidi z celého světa a dát jim možnost vytvářet komunity, komunikovat s přáteli, rodinou, objevovat co nového se děje ve světě a v neposlední řadě pak sdílet a vyjadřovat se k tomu, co je pro ně důležité. Aby mohla být aplikace přístupná všem bez ohledu na to, jakým jazykem hovoří, je již dnes přeložena do 101 jazyků.⁹³

Ze svého původního určení pro školské systémy se tato sociální síť rychle rozšířila mezi širokou veřejnost, která ji začala využívat především ve svém volném čase. Jak je zřejmé z cílů Facebooku, jedná se o sociální síť, kde uživatelé mohou sdílet s ostatními své názory, fotografie z dovolených nebo všedního života, sdílet příspěvky ostatních, či spolu komunikovat přes chat. Ten byl nejprve součástí aplikace. Díky postupnému zlepšování a zdokonalování, které tento chat přinášl, se z něj stala samostatná aplikace Messenger⁹⁴. V roce 2011 začal Facebook spolupracovat s aplikací určenou pro volání Skype, a tak umožňuje mimo posílání zpráv i telefonické hovory a videohovory.⁹⁵ Zajímavou součástí aplikace Messenger je Messenger Kids⁹⁶. Jelikož Facebook ani Messenger nemohou využívat osoby mladší 13 let, tato aplikace je určena primárně pro mladší děti. Jejich účet je napojen na rodičovský, z kterého může

⁹² Our history. *Facebook Newsroom* [online]. [cit. 2019-06-08]. Dostupné z: <https://newsroom.fb.com/company-info/>

⁹³ tamtéž

⁹⁴ <https://www.messenger.com/>

⁹⁵ Our history. *Facebook Newsroom* [online]. [cit. 2019-06-08]. Dostupné z: <https://newsroom.fb.com/company-info/>

⁹⁶ <https://messengerkids.com/>

rodič kdykoliv zkontrolovat, co dítě v aplikaci dělá a dítě může být zároveň v kontaktu se svými vrstevníky.⁹⁷

2.5.2 Instagram

Instagram⁹⁸ je velice oblíbená sociální síť založena v roce 2010 Kevinem Systromem a Mikem Kriegerem. Cílem zakladatelů bylo vytvořit sociální síť zaměřenou na sdílení mobilních fotografií. Úspěšnost projektu ukazuje, že již za 2 měsíce od spuštění aplikace se počet aktivních uživatelů vyšplhal na 1 milion. O 2 roky později koupila Instagram společnost Facebook. Již v druhé polovině roku 2012 stoupl počet aktivních uživatelů na 80 miliónů a byl přeložen do 25 jazyků. Dnes se počet uživatelů vyšplhal na 1 miliardu.⁹⁹

Zajímavostí Instagramu je, že se nesnaží konkurovat ostatním sociálním sítím, naopak s nimi spolupracuje. Umožňuje uživatelům sdílet jejich obsah například jak na Facebooku, tak i na Twitteru.

Primární rolí Instagramu je role komunikační, uživatel komunikuje pomocí sdílení fotografií a videí, na tyto příspěvky mohou ostatní uživatelé, které dotyčný profil sledují, reagovat, zda se jim příspěvky líbí nebo je okomentovat. Jde tedy o sdílení informace ze svého dne s přáteli či rodinou. „*Jelikož se na Instagramu sdílí informace a zážitky ze svého dne, existuje zde funkce, ve které lze různé fotografie a videa shrnout do jednoho příběhu, který však za 24 hodin zmizí.*“¹⁰⁰

Mimo komunikaci skrz obrázky a videa se postupem času vyvinula v aplikaci i možnost písemné komunikace v podobě chatu Direct. Jednou z dalších rolí Instagramu je role informační. Říkávalo se: „*Kdo není na internetu, jako by nebyl*“. Dnes by šla tato myšlenka vztáhnout právě na sociální sítě. Všechny zpravodajské, servery mají

⁹⁷ Messenger Kids Introduces New Features and Expands to Canada and Peru. *Facebook Newsroom* [online]. 22.06.2018 [cit. 2019-06-09]. Dostupné z: <https://newsroom.fb.com/news/2018/06/messenger-kids-introduces-new-features-and-expands-to-canada-and-peru/>

⁹⁸ <https://www.instagram.com/>

⁹⁹ Our story. *Info Center* [online]. [cit. 2019-06-09]. Dostupné z: <https://instagram-press.com/our-story/>

¹⁰⁰ Instagram. *Google Play* [online]. [cit. 2019-06-09]. Dostupné z: https://play.google.com/store/apps/details?id=com.instagram.android&hl=en_US

své kanály téměř na všech sociálních sítích. Na Instagramu lze například najít jak české zpravodajské kanály jako ČT24, ČT Sport, tak zahraniční CNN, BBC.

2.5.3 Twitter

Twitter¹⁰¹ je americká zpravodajská a sociální síť založená na sdílení zpráv ve formě tzv. tweetů. Tato sociální síť byla vytvořena v roce 2006 Jackem Doroseym, Noahem Glassem, Bizem Stonem a Evanem Williamsem.¹⁰²

Primární rolí Twitteru je role informační. I když se jedná o sociální síť, je tato aplikace při stahování zařazena do kategorie komunikačních nástrojů. Uživatelé mohou sdílet zprávy určité délky doplněné tzv. hashtagy¹⁰³.

O popularitě Twitteru svědčí i počet aktivních uživatelů, kterých je v současnosti okolo 330 miliónů z celého světa a fakt, že aplikace byla přeložena do 33 jazyků. Twitter informuje o tom, co se děje ve světě a o čem lidé právě teď mluví. Zajímavostí Twitteru je, že člověk nemusí mít účet, aby mohl sledovat aktuální dění na Twitteru. Stačí mít pouze přístup k internetu.¹⁰⁴ Stejně jako u Instagramu zde funguje tzv. propisování příspěvků na Facebook a Instagram.

2.5.4 Zhodnocení sociálních sítí

Oblíbenost sociálních sítí je dána několika faktory. Především je to díky tomu, že zde uživatelé naleznou vše na jednom místě. Je to prostor pro komunikaci, zábavu, relaxaci a některé sociální sítě mohou být i zdrojem informací. Své příspěvky zde publikují například státní a soukromé instituce, zpravodajské a informační kanály. Pokud je na sociální sítě pohlíženo z globálního hlediska, informační role je méně výrazná, jelikož obsah na sociálních sítích je často tvořen uživateli, kteří zde prezentují své názory a subjektivní pocity. Častokrát se nejedná o relevantní informace, ale o subjektivně zabarvené názory.

¹⁰¹ <https://twitter.com/>

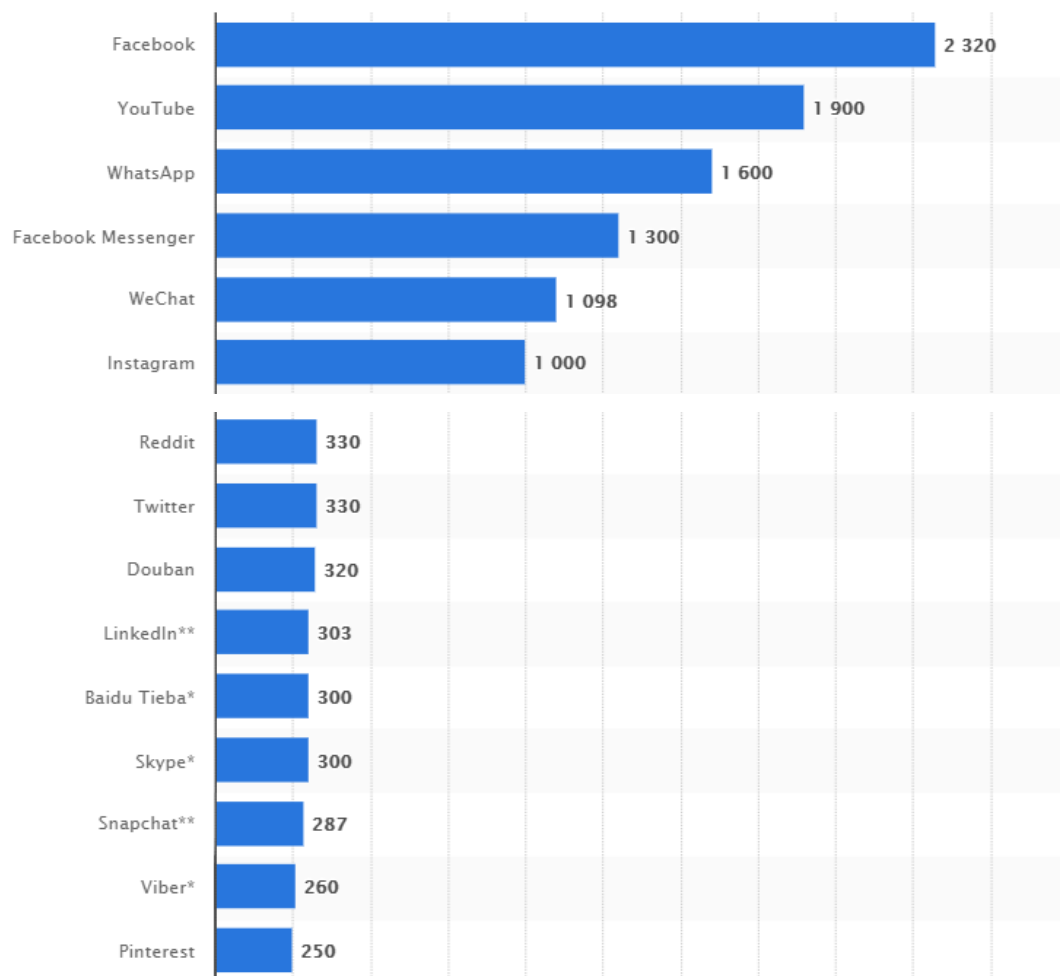
¹⁰² MACARTHUR, Amanda. The Real History of Twitter, in Brief. *Lifewire: Tech Untangled* [online]. 01.06.2019 [cit. 2019-06-10]. Dostupné z: <https://www.lifewire.com/history-of-twitter-3288854>

¹⁰³ Jedná se o slovo, slovní spojení, které je uvedené speciálním znakem (#).

¹⁰⁴ *About Twitter* [online]. [cit. 2019-06-10]. Dostupné z: <https://about.twitter.com/>

Oproti informační roli, splňuje komunikační role svou funkci na sociálních sítích ve větší míře. Jedná například o sociální síť Messenger, která je součástí sociální sítě Facebook, a která je mimo jiné určena ke komunikaci jako výše zmíněný WhatsApp, Viber, Skype či Hangouts Google. Dále hraje komunikace svou roli na sociálních sítích jako je například výše zmíněný Facebook, Instagram nebo Twitter. Všechny sociální sítě jsou převážně využívány při pasivním trávení volného času. Mimo informační, komunikační role, zde má své zastoupení i role volnočasová.

Sociální sítě si rychle získaly své příznivce. To však neznamená, že ostatní komunikační aplikace ztratily na popularitě, lidé se spíše naučili využívat vícero aplikací, jen každou pro komunikaci a sdílení něčeho jiného, s někým jiným. Což je vidět i z grafu níže, který znázorňuje oblíbenost aplikací a sociálních sítí, podle počtu aktivních účtů v miliónech k dubnu 2019. Lze vidět, že první příčku s přehledem obsadila sociální síť Facebook, následovaná aplikací YouTube sloužící k volnočasové zábavě, k přehrávání videí a na třetím místě se jedná o aplikaci vytvořenou především pro komunikaci pomocí internetu, WhatsApp. Ten následuje aplikace Messenger, která je součástí sociální sítě Facebook a aktivně ji využívá 1,3 miliardy uživatelů. Na šestém místě lze vidět sociální síť zaměřenou na komunikaci pomocí fotografií a videí, Instagram, s 1 miliardou aktivních uživatelů. Zhruba v polovině grafu se pak nachází zpravodajská a sociální síť Twitter s 330 milióny uživatelů.

Graf č. 2: Nejvíce oblíbené sociální sítě v roce 2019¹⁰⁵

2.5.5 Pozitivní a negativní role sociálních sítí

Sociální sítě hrají ve společnosti jak pozitivní, tak negativní roli. Výhodou sociálních sítí je rychlá komunikace s kýmkoliv na celém světě, ať už to jsou přátelé, rodina, či neznámí okruh adresátů. Pokud se jedinec chce podělit o novinku, či sdílet fotografie z dovolené, jsou sociální sítě tím pravým místem. Díky sociálním sítím lze získat nové kontakty a přátele. Komunikace skrze ně je díky určité míře anonymity jednodušší pro plaché osoby, které mají v normálním životě problém navázat kontakt. Přes sociální sítě se mohou připojit do různých skupin blízkých jejich zájmu, ať se to týká her, učebního oboru, či dalších zálib, a navázat tak nová přátelství. Jedním z dalších pozitivních přínosů

¹⁰⁵ Most famous social network sites 2019. *Statista* [online]. 27.05.2019 [cit. 2019-06-08]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/272014/global-social-networks-ranked-by-number-of-users/>

sociálních sítí je, že umožňují uživatelům rovnocenné postavení, jak již bylo zmíněno v kapitole 2.1. Historický vývoj internetu.

Pokud si však člověk zvykne pouze na komunikaci skrz sociální média, může to mít i negativní dopady. Z každodenní komunikace se vytratí komunikace tváří v tvář, osoby s introvertní povahou se stanou ještě více uzavřenějšími a nenaučí se čelit svému strachu z mezilidské komunikace. Tito lidé mohou mít v budoucnu ještě větší problémy s osobní komunikací. Jejich problému s komunikací a stydlivostí nepomáhá ani fakt, že sociální sítě lákají k sebezprezentaci v co nejlepším světle. Lidé zveřejňují fotografie, statusy, videa, které ne vždy odpovídají realitě. Jedinec se pak může cítit, že nemá šanci se těmto lidem vyrovnat, což dále podráždí jeho sebevědomí.

2.5.6 Závislost a Maslowova pyramida

Jedním z dalších negativních vlivů sociálních sítí je vliv na mentální zdraví jedinců, u kterých se může objevovat forma závislosti zvaná netolismus. Jedná se o závislost na virtuálních drogách, jako jsou internetové televize, počítačové hry a v neposlední řadě i sociální média¹⁰⁶. Nejčastější formou internetové závislosti je závislost na sociálních sítích, což dokazuje i počet vzrůstajících aktivních uživatelů, který je popsán v kapitolách výše. Lidé mají strach z toho, že o něco přijdou, proto kontrolují svůj profil i profily ostatních a jsou tak stále online. Jedná se o tzv syndrom FoMo¹⁰⁷ neboli „*strach z toho, že něco zmeškáme, propásneme*“¹⁰⁸, který postihuje nejčastěji osoby ve věku 18 až 33 let.¹⁰⁹ Aby se dalo u jedince konstatovat, že je opravdu závislý, mělo by se u něj objevovat těchto šest znaků: význačnost, změny nálady, tolerance, odvykací příznaky, konflikt a relaps.¹¹⁰

¹⁰⁶ ABZ slovník cizích slov [online]. [cit. 2019-02-19]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/netolismus>

¹⁰⁷ Fear of missing out

¹⁰⁸ Co je syndrom FoMO. EBezpečí [online]. 04.04.2017 [cit. 2019-07-07]. Dostupné z: <https://www.e-bezpecí.cz/index.php/temata/dali-rizika/1229-co-je-syndrom-fomo>

¹⁰⁹ Zdravě.cz [online]. [cit. 2019-02-19]. Dostupné z: <https://dusevni-zdravi-a-psychologie.zdrave.cz/zavislost-na-socialnich-siti/>

¹¹⁰ Klinika adiktologie: Online adiktologická poradna [online]. [cit. 2019-02-19]. Dostupné z: <https://poradna.adiktologie.cz/article/zavislost-na-internetu/jak-zavislost-na-internetu-vypada/>

- 1) Význačnost – internet je pro člověka důležitější než samotné reálné vztahy. Člověk neustále přemýšlí například o hře, co se v ní děje, když není online.
- 2) Změny nálady – projevují se negativní emoce, pokud člověk nemůže být online nebo naopak dochází k pocitu uspokojení, když se člověk připojí do online světa.
- 3) Tolerance – neustále se prodlužuje doba, kterou jedinec musí strávit online, aby dosáhl míry uspokojení.
- 4) Odvykací příznaky – jinak řečeno abstinenční příznaky, které se projevují v důsledku omezení či úplného odepření aktivity na internetu. To může vést k podrážděnosti jedince, pocitům úzkosti nebo depresím.
- 5) Konflikt – závislost na internetových aplikacích může vést k mezilidskému i vnitřnímu konfliktu. V případě mezilidského konfliktu se jedinec v důsledku závislosti izoluje od okolního světa a tráví svůj volný čas na internetu, což může způsobit konflikt s blízkými osobami. Vnitřní konflikt se odehrává v jedinci samotném. Jedinec se nemůže rozhodnout, zda trávit čas například chatováním, hraním hry, či zda se věnovat rodině nebo přátelům.
- 6) Relaps – opakování dřívějšího chování. Člověk nedokáže být bez internetu, po oddělení se k němu stále vrací. Například opakovaně maže a vytváří nové účty na sociálních médiích, vždy se však vrátí k předešlému chování.¹¹¹

Stále častěji lze v dnešní době narazit na osoby, pro které jsou důležitější přátelé na sociálních sítích než ti skuteční. Budování vztahů, komunikace a prezentace na sociálních sítích hraje pro ně významnější roli než skutečný život, ze kterého se vytrácí se osobní kontakt. Závislost se projevuje nutkáním neustále kontrolovat, kolik lidí příspěvek vidělo, kolika lidem se příspěvek líbil, kdo na něj zareagoval, či kolik lidí ho sdílelo.¹¹²

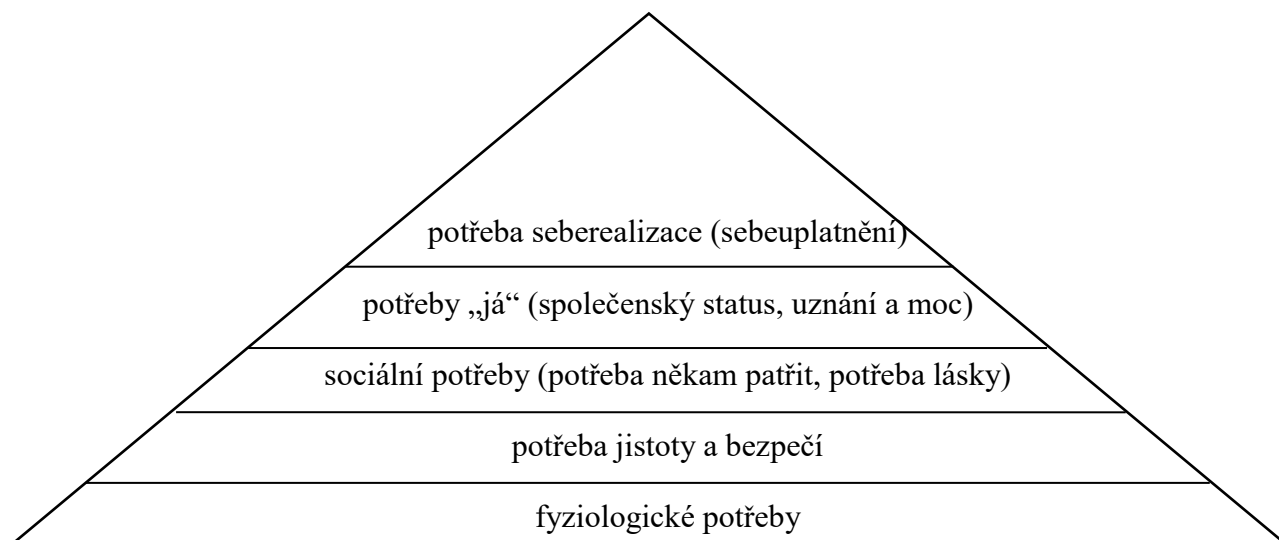
Se závislostí na internetu jsou spojená i vážná zdravotní onemocnění. Počínaje bolestí zad, hlavy, zhoršujícím se zrakem až po obezitu nebo vznik cukrovky zapříčiněné nedostatkem pohybu.¹¹³ „*Jakkoli se to může zdát divné, cesta k závislosti na internetu*

¹¹¹ tamtéž

¹¹² ECKERTO VÁ, Lenka a Daniel DOČEKAL. *Bezpečnost dětí na internetu: Rádce zodpovědného rodiče*. Brno: Computer Press, 2013, s. 126. ISBN 978-80-251-3804-5.

¹¹³ *Zdravě.cz* [online]. [cit. 2019-02-19]. Dostupné z: <https://dusevni-zdravi-a-psychologie.zdrave.cz/zavislost-na-socialnich-siti/>

a sociálních sítích je zpravidla vedena dobrými úmysly. Internet a sociální sítě představují nové způsoby uspokojení lidských potřeb.“¹¹⁴ V roce 1943 definoval Abraham Maslow tzv. pyramidu lidských potřeb.¹¹⁵ Dle Abrahama Maslowa je možné všechny lidské potřeby rozdělit do pěti stupňů, na potřeby nižší a vyšší, kdy třetí a čtvrtý stupeň slouží jako hraniční mezi vyššími a nižšími potřebami.¹¹⁶

Obrázek č.1: Maslowova pyramida lidských potřeb¹¹⁷

Tyto potřeby je dále možné dělit na nedostatkové (fyziologické potřeby, potřeba bezpečí a jistoty, potřeba lásky a potřeba úcty) a růstové (potřeba seberealizace). U nižších potřeb je nutné dosáhnout ukojení, aby mohlo dojít k uspokojení a realizaci potřeb vyšších. Nejvyšší potřebou je potřeba seberealizace (snaha naplnit své schopnosti a možnosti osobního rozvoje), o uspokojení této potřeby usiluje člověk v normální společnosti, po ukojení potřeb předchozích. Ve virtuálním světě však toto členění neplatí. Na internetu není třeba uspokojovat fyziologické potřeby a jedinci je tak umožněno dosáhnout seberealizace způsoby, které jsou v reálném světě pro většinu lidí nemožné.¹¹⁸

¹¹⁴ ECKERTO VÁ, Lenka a Daniel DOČEKAL. *Bezpečnost dětí na internetu: Rádce zodpovědného rodiče*. Brno: Computer Press, 2013, s. 125. ISBN 978-80-251-3804-5.

¹¹⁵ ECKERTO VÁ, Lenka a Daniel DOČEKAL. *Bezpečnost dětí na internetu: Rádce zodpovědného rodiče*. Brno: Computer Press, 2013, s. 125-126. ISBN 978-80-251-3804-5.

¹¹⁶ ROJÁK, Antonín, Miroslava MIKLOŠÍKOVÁ a Ondřej SEKERA. *Učitelství odborných předmětů*. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava, 2006, s. 105. ISBN 80-248-1112-X.

¹¹⁷ tamtéž

¹¹⁸ ECKERTO VÁ, Lenka a Daniel DOČEKAL. *Bezpečnost dětí na internetu: Rádce zodpovědného rodiče*. Brno: Computer Press, 2013, s. 125-126. ISBN 978-80-251-3804-5.

2.5.7 Kyberšikana

Dalším negativním jevem vyskytujícím se na internetu a sociálních médiích je kyberšikana. Jedná se o použití elektronické komunikace k týrání osoby, obvykle zasíláním zpráv zastrašující nebo ohrožující povahy.¹¹⁹ Jedním ze znaků kyberšikany je anonymita útočníka, ten si vytváří falešné e-mailové adresy nebo účty na sociálních sítích, ze kterých útočí. Oproti klasické šikaně, nemá kyberšikana žádná pravidla, útok může přijít kdykoliv a kdekoliv. Je také mnohem těžší ji odhalit, jelikož na rozdíl od fyzické šikany nemá oběť žádné viditelné známky na těle. Oběť se nejčastěji uzavírá do sebe, omezuje komunikaci s okolím ať ze studu, či ze strachu z nepochopení.¹²⁰ Oběťmi kyberšikany se ovšem nestávají pouze žáci, mohou jimi být i učitelé. Dle statistik Národního výzkumu kyberšikany učitelů z roku 2016 zažívá téměř každý pátý učitel kybernetickou agresi. Nejčastější formou kybernetické šikany je využívání sociálních sítí, mobilních telefonů, e-mailů, veřejných chatů a webových stránek. Útočníky nejsou pouze studenti. Ti jsou na vinně ze 40,5 %, dalšími útočníky jsou z 8 % rodiče, ze 3 % kombinace žáků a rodičů nebo kolegů a rodičů, ze 3,5 % dokonce samotní kolegové, z 12,3 % jiné osoby a necelých 33 % není objasněno nebo uvedeno. I v případě kybernetické šikany učitelů, se o problému neví, stejně jako u kybernetické šikany žáků. Učitelé vedení školy informovali pouze v 15 % případů.¹²¹

Sociální sítě jsou ideálním prostředím pro kyberšikanu. Útočník zde může zveřejňovat pomluvné texty nebo kompromitující fotky a videa, či vytvářet falešné profily pod jménem oběti, kde publikuje nevhodný obsah škodící oběti. U kyberšikany na sociálních sítích dochází k nekontrolovatelnému šíření příspěvků publikovaných útočníkem a útočníky se pak stávají všichni účastníci procesu sdílení.¹²²

¹¹⁹ *English Oxford Living Dictionaries* [online]. [cit. 2019-02-19]. Dostupné z: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/cyberbullying>.

¹²⁰ *Internetem bezpečně* [online]. [cit. 2019-02-19]. Dostupné z: <https://www.internetembezpecne.cz/internetem-bezpecne/rizika-online-komunikace/kybersikana/>

¹²¹ *E-Bezpečí* [online]. [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/veda-a-vyzkum/kybersikana-ucitelu-2016>

¹²² ECKERTOVÁ, Lenka a Daniel DOČEKAL. *Bezpečnost dětí na internetu: Rádce zodpovědného rodiče*. Brno: Computer Press, 2013, s. 74-78. ISBN 978-80-251-3804-5.

2.6 Zhodnocení rolí

Na začátek je nutné položit si otázku, zda internet a sociální sítě plní v informační a znalostní společnosti roli informační, komunikační a volnočasovou. Na základě příkladů uvedených v jednotlivých kapitolách týkajících se těchto rolí, lze tvrdit, že, až na informační roli sociálních sítích, jednotlivé role splňují.

Moderní a stále se zdokonalující technologie umožňují svým uživatelům být stále online, komunikovat nebo hrát hry s lidmi z celého světa. Díky tomu jsou lidé k zastižení dvacet čtyři hodin denně, sedm dní v týdnu. Neexistují žádné hranice, lidé mohou udržovat kontakty, ovšem musí obětovat svůj čas, svobodu a lidskou pozornost.¹²³ U mladé generace se stírá rozdíl mezi offline a online světem. Je to zapříčiněno především tím, že s internetem a moderními technologiemi vyrůstali, a ty se staly přirozenou součástí jejich života.¹²⁴ Právem bývá tato doba nazývána dobou okamžiku tzv. „instant age“¹²⁵

¹²³ SIEBERG, Daniel. *Digitální dieta: čtyři kroky k překonání závislosti na moderních technologiích a znovunalezení rovnováhy v životě*. Praha: Synergie, 2014. s. 31-35. ISBN 978-80-7370-315-8.

¹²⁴ ECKERTOVÁ, Lenka a Daniel DOČEKAL. *Bezpečnost dětí na internetu: Rádce zodpovědného rodiče*. Brno: Computer Press, 2013, s. 20-21. ISBN 978-80-251-3804-5.

¹²⁵ tamtéž

3 Využití internetu a sociálních médií ve vzdělávání

V současné době by ve vzdělávání měl být kladen důraz nejen na samostatnou práci žáků, ale i jejich schopnost práce s informacemi tj., aby uměli informace vyhledávat, analyzovat a ověřovat, tedy například i jejich schopnost umět kriticky zhodnotit, zda zdroj, z kterého čerpají je adekvátní a věrohodný. V souvislosti s vyučováním bývá stále častěji skloňován pojem sociálních sítí jako byl internet a interaktivní tabule.

3.1 Historický vývoj

Prvním velkým technickým pokrokem, který zasáhl do vzdělávání, byl vynález knihtisku v polovině 15. století. Knihy a učebnice se staly dostupnějším zbožím i pro nižší vrstvy obyvatel. Průkopníkem ve tvorbě moderních školních učebnic byl Jan Amos Komenský, mezi jehož nejznámější učebnice patří „Svět v obrazech“¹²⁶ a „Dvěře jazyků otevřené“^{127, 128}.

Zavádění technologií do vzdělávání lze pozorovat od doby industriální společnosti. V šedesátých letech se začal rozšiřovat svět digitálních technologií. Vynálezci rozhlasu, gramofonu, televize, videa, či filmu se domnívali, že by tyto technologie mohly být zařazeny do výuky místo učebnic. Podobné představy panovaly i v době nástupů počítačů v 70. – 80. letech 20. století. Počítače měly nahradit nejen učebnice, ale tentokrát i učitele, což se opět ukázalo jako nefunkční model. Na přelomu 20. a 21. století byly již moderní technologie do výuky zavedeny, jako součást vzdělávání žáků. Žáci byli seznamováni, jak pracovat s počítačem a jeho soubory. V této době nebyly moderní technologie v domácnosti běžnou věcí, jak tomu je dnes. Ne všichni žáci měli možnost se doma učit pracovat s počítačem, těmto dovednostem se měli naučit právě ve škole. Postupně se moderní technologie stávaly stále častější součástí výuky, a tak školy začaly vybavovat učebny počítači a interaktivními tabulemi.¹²⁹ Moderní technologie se staly také běžnou součástí života studentů, pro které je spousta studijních materiálů dostupná

¹²⁶ KOMENSKÝ, Jan Amos. *Orbis sensualium pictus*. Praha: Levné Knihy Kma, 2001. ISBN 80-7309-050-3.

¹²⁷ KOMENSKÝ, Jan Amos. *Dvěře jazyků otevřené*. Praha: Paseka, 2003. ISBN 80-7185-613-4.

¹²⁸ PRŮCHA, Jan. *Moderní pedagogika*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-631-4.

¹²⁹ ECKERTO VÁ, Lenka a Daniel DOČEKAL. *Bezpečnost dětí na internetu: Rádce zodpovědného rodiče*. Brno: Computer Press, 2013, s. 19. ISBN 978-80-251-3804-5.

online, ať již od předchozích ročníků, či od učitelů samotných. Dnešní generace teenagerů si život bez moderních technologií neumí představit, jelikož se do doby digitálních technologií narodili. Tuto generaci označil mezinárodně uznávaný autor a vizionář na poli vzdělávání Mark Prensky¹³⁰ digitálními domorodci. Rychle měnící se digitální technologie pokročily natolik, že jsou to dnešní teenageři, kteří vysvětlují svým rodičům, jak tyto moderní technologie používat.¹³¹

3.2 Sociální média ve vzdělávání

Jak vyplývá z předešlé kapitoly, způsob vzdělávání se v průběhu let měnil a snažil se přizpůsobovat nejnovějším trendům. V začátcích vývoje moderních technologií zde byla potřeba zahrnout do výuky právě je. Dnes se však používání internetu, počítače, či interaktivní tabule stalo téměř běžnou součástí vyučování, které žáci vnímají jako samozřejmou součást výuky.¹³² Výuku je třeba stále přizpůsobovat moderním trendům ve vzdělávání a třeba se jednou sociální sítě stanou běžnou součástí výuky jako například internet a interaktivní tabule. Podíváme-li se do budoucna a položíme si otázku, co jsou kompetence pro 21. století, lze nalézt i názory, že získáme podobné výsledky jako když rozebereme pojem sociální sítě.¹³³

Touto otázkou se zabýval i harvardský profesor Tony Wagner, který zastává názor o nutnosti celkové přeměny školství. Kompetence nutné pro přežití ve 21. století rozpracovává ve své knize „Všeobecně chybné zaměření výuky, aneb proč ani naše nejlepší školy neučí nové dovednosti potřebné k přežití – a co se s tím dá dělat“¹³⁴ ¹³⁵.

¹³⁰ <http://marcprensky.com/>

¹³¹ ECKERTO VÁ, Lenka a Daniel DOČEKAL. *Bezpečnost dětí na internetu: Rádce zodpovědného rodiče*. Brno: Computer Press, 2013, s. 19. ISBN 978-80-251-3804-5.

¹³² *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. Vyd. 1. Stařeč: Infra, 2004, s. 26-29. ISBN 80-86666-24-7.

¹³³ HEINZ, Luděk. Sociální sítě ve škole. *Perpetuum: vzdělávání bez hranic* [online]. 15.06.2016 [cit. 2019-06-07]. Dostupné z: <https://perpetuum.cz/2016/06/socialni-site-ve-skole/>

¹³⁴ Tony Wagner, *The Global Achievement Gap: Why Even Our Best Schools Don't Teach the New Survival Skills Our Children Need--And What We Can Do About It*. New York: Perseus Books, 2008. ISBN: 978-0465002290.

¹³⁵ BRDIČKA, Bořivoj. 7 základních kompetencí pro 21. století podle Wagnera. *Metodický portál RVP* [online]. [cit. 2019-06-16]. Dostupné z: <https://spomocnik.rvp.cz/clanek/11221/7-ZAKLADNICH-KOMPETENCI-PRO-21-STOLETI-PODLE-WAGNERA.html>

7 základních kompetencí dle Tonyho Wagnera:

1. *„kritické myšlení a schopnost řešit problémy,*
2. *spolupráce v rámci sítě a její cílevědomé využití k vlastnímu poznávání,*
3. *svižnost a adaptabilita,*
4. *iniciativa a podnikavost,*
5. *efektivní mluvená i psaná komunikace,*
6. *schopnost nalézat a analyzovat informace,*
7. *zvědavost a představitost.*“¹³⁶

Pokud mají žáci za úkol zpracovat například referát, velmi často čerpají z neověřených zdrojů, ze kterých zkopírují obsah. Mezi kompetence 21. století patří také, aby žáci uměli kriticky zhodnotit zdroj a jeho obsah. Tony Wagner navrhuje zaujmout žáky například předkládáním textů, které jsou pro ně zajímavé, jim blízké a propojit tyto texty s informacemi dostupnými na internetu.¹³⁷

Dalším možným využitím moderních technologií ve výuce jsou sdílené poznámky. Jedním ze způsobů, jak tyto poznámky ve výuce využít je pomocí sdílení dokumentů na Google Disku, kdy poznámky ve Wordu, PowerPointu, Excelu, či v dalších souborech lze společně upravovat, či dále sdílet. Učitel může žákům zpřístupnit poznámky, které si mohou žáci upravit, či s nimi dále pracovat. Nebo si mohou žáci sdílené poznámky vést sami, kdy každá skupina zpracuje jinou část z výuky. Žáci tak mají všichni stejné poznámky, z kterých se mohou učit.

Výše zmíněné kompetence mají žáky připravit pro jejich budoucí život, aby se mohli uplatnit na trhu práce. Proto by v nich měla být budována například představitost, tvořivost, kritické myšlení, zodpovědnost a zvědavost.¹³⁸

¹³⁶ BRDIČKA, Bořivoj. 7 základních kompetencí pro 21. století podle Wagnera. *Metodický portál RVP* [online]. [cit. 2019-06-16]. Dostupné z: <https://spomocnik.rvp.cz/clanek/11221/7-ZAKLADNICH-KOMPETENCI-PRO-21-STOLETI-PODLE-WAGNERA.html>

¹³⁷ tamtéž

¹³⁸ tamtéž

3.2.1 Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

Vzdělávací oblast Informační a komunikační technologie je součástí Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělání (RVP ZV), kde je definována tak, má pomoci všem žákům dosáhnout určité úrovně informační gramotnosti, což je všeobecně myšlená schopnost umět zacházet s informační a výpočetní technikou, umět se orientovat v nepřehledném množství informací, které jsou na internetu k dispozici, dále s nimi pracovat a umět je využít. Tyto dovednosti a znalosti jsou v informační společnosti nutným předpokladem pro uplatnění se na dnešním trhu práce.¹³⁹

Pokud si žáci osvojí spolupráci s moderními technologiemi, mohou aplikovat metodu učení kdekoli a kdykoli, může dojít také k odlehčení jejich paměti, jelikož si nemusí vše pamatovat. Stačí, když jsou schopni si informace dohledat. Tyto informace lze pak využít k ověření správnosti faktů, jako doplněk k učebním textům a pomůckám ve vyučování. Například v případě reálií, kdy informace v učebnicích velice rychle zastarávají, je vhodné používat moderní technologie, k ověření faktů, aktualizaci, či doplnění informací. Je tedy zřejmé, že informační a komunikační technologie zasahují do všech oblastí vzdělávání a mohou být součástí všech vyučovacích předmětů.¹⁴⁰

¹³⁹ Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Vyd. 1. Stařeč: Infra, 2004, s 26-29. ISBN 80-86666-24-7.

¹⁴⁰ tamtéž

Vzdělávání v této oblasti se snaží utvářet a rozvíjet klíčové kompetence žáků tím, že je vede například k:

- *„Poznání úlohy informací a informačních činností a k využívání moderních informačních a komunikačních technologií*
- *Porozumění toku informací, počínaje jejich vznikem, uložením na médium, přenosem, zpracováním, vyhledáváním a praktickým využitím*
- *Porovnávání informací a poznatků z většího množství alternativních informačních zdrojů, a tím k dosahování větší věrohodnosti vyhledaných informací*
- *Tvořivému využívání softwarových a hardwarových prostředků při prezentaci výsledků své práce*
- *Zaujetí odpovědného, etického přístupu k nevhodným obsahům vyskytujících se na internetu či jiných médiích“¹⁴¹*

Vzdělávací oblast Informatika a komunikační technologie má naučit žáky porozumět této oblasti a umět s ní pracovat. Dalším jejím úkolem je naučit je porovnávat a třídit informace z různých zdrojů pro získání věrohodných informací.

Informační a komunikační technologie lze využít téměř ve všech oblastech vzdělávání, přesahují tedy svůj rámec oblasti a jsou součástí všech oblastí základního vzdělávání. Vzhledem k tomu, že s informačními a komunikačními technologiemi začínají děti pracovat stále častěji v čím dál tím mladším věku, možná se v budoucnu dostaneme do doby, kdy se vzdělávací oblast Informatika a komunikační technologie budou seznamování děti již v předškolním vzdělávání.

3.2.2 Rámcový vzdělávací program pro gymnázia

Vzdělávací oblast Informatika a informační a komunikační technologie (Informatika a ICT) Rámcového vzdělávacího programu pro gymnázia (RVP G) staví na základech RVP ZV, které dále prohlubuje a rozšiřuje. Žáci se seznamují s pokročilejšími funkcemi, měli by umět pracovat s různými verzemi a novými aktualizacemi. Dále je zde kladen důraz například na rozvoj mezipředmětových vztahů, vlastní tvořivost a seberealizaci žáka nebo na skupinovou spolupráci. Měly by být rozvíjeny klíčové kompetence žáků,

¹⁴¹ tamtéž

jako jsou kompetence k učení, kompetence komunikativní, k řešení problémů, sociální a personální, občanské a pracovní, žáci by měli pomocí vzdělávací oblasti Informatika a ICT získat pozitivní postoj k potřebám znalostní společnosti, měli by umět respektovat duševní vlastnictví, copyright a stejně jako na základní škole by měli umět odlišovat kvalitní zdroje od těch nekvalitních.¹⁴²

Vzdělávání v této oblasti rozvíjí u žáků klíčové kompetence tím, že jsou žáci například vedeni k:

- používání informačních a komunikačních technologií k celoživotnímu vzdělávání, žáci si také tvoří pozitivní vztahy ke znalostní společnosti;
- pochopení, uznání a snížení negativních dopadů moderních informačních a komunikačních technologií na zdraví jedince a společnosti,
- seznámení se základními právními a etickými zásady informační a výpočetní techniky, dále například k pochopení pojmů duševního vlastnictví, copyrightu a jaksprávně citovat.¹⁴³

3.2.3 Pozitiva sociálních sítí ve vzdělávání

Stejně jako ve společnosti, tak i ve vzdělávání mají sociální sítě svá pozitiva, ale i negativa, mohou žáky motivovat k učení, žáci si díky nim mohou rozvíjet některé řečové dovednosti jako jsou písemný projev nebo čtení, mohou se naučit řešit problémy, být efektivní, tvořit a vlastní tvorbu prezentovat.¹⁴⁴ Lze zde rozvíjet komunikační dovednosti v cizím jazyce, kdy si žáci mohou dopisovat s přáteli z různých koutů země, komunikovat se studenty spřátelených škol. Takovou to komunikaci zajišťuje například portál eTwinning¹⁴⁵. „*eTwinning je platforma, přes kterou mohou zaměstnanci škol (učitelé, ředitelé, knihovníci atd.) z různých evropských zemí vzájemně komunikovat, spolupracovat, zapojovat se do projektů a sdílet své nápady. eTwinning je největší a nejzajímavější komunita škol v Evropě. Aktivita eTwinning podporuje*

¹⁴² BALADA, Jan. *Rámcový vzdělávací program pro gymnázia*: RVP G. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, c2007, s.62-64 ISBN 978-80-87000-11-3.

¹⁴³ tamtéž

¹⁴⁴ HEINZ, Luděk. Sociální sítě ve škole. *Perpetuum: vzdělávání bez hranic* [online]. 17.06.2016 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <https://perpetuum.cz/2016/06/socialni-site-ve-skole/>

¹⁴⁵ *eTwinning* [online]. [cit. 2019-02-23]. Dostupné z: <https://www.etwinning.net/cz/pub/index.htm>

*spolupráci evropských škol postavenou na používání informačních a komunikačních technologií (ICT). Účastníkům nabízí zázemí, nástroje a služby, díky kterým je krátkodobá či dlouhodobá spolupráce v rámci jakéhokoli předmětu jednodušší.*¹⁴⁶ Projekt eTwinning byl zahájen v roce 2005, je součástí programu Evropské komise pro vzdělávání, odbornou přípravu, mládež a sport, od roku 2014 je součástí Erasmus+. Centrální středisko vede organizace European Schoolnet¹⁴⁷. „Jedná se o mezinárodní sdružení 34 ministerstev školství, které se zabývá vzděláváním nejen ve spojitosti s moderními technologiemi. Na úrovni jednotlivých států eTwinning zaštiťuje 38 národních podpůrných středisek. Stránky eTwinning.net jsou překládány do 28 jazyků. Najdete zde aktuality z eTwinningových zemí, informace o možnostech profesního rozvoje nebo formách uznání a příklady úspěšných projektů.“¹⁴⁸

3.2.4 Negativa sociálních sítí ve vzdělávání

Ačkoliv zavedení sociálních sítí do výuky může přinést mnoho výhod, jeho nezvládnutí s sebou přináší i potenciální negativní dopady. Jako příklad pozitivního začlenění sociálních sítí do výuky si můžeme uvést využití sociálních sítí v rámci komunikace s žáky mimo hodinu, které bude téměř vždy přínosem. Na druhé straně máme zapojení sociálních sítí přímo do hodiny, při kterém je učitel postaven před nelehký úkol, jelikož jejich používání skýtá mnoho nástrah, které se učitel musí snažit eliminovat a na které se musí připravit. Takovýto potenciální problém může přinést situace, kdy budou žáci v průběhu vyučovací hodiny přihlášení na Facebookový profil. Učitel tímto krokem vytváří určitý prostor pro rozptýlení žáků, kteří by měli v hodině pracovat pouze na konkrétní stránce, kam by jim učitel sdílel cvičení, tak mohou pociťovat nutkání „brouzdat“ po jiných stránkách Facebooku či si psát se spolužáky nebo přáteli a pro učitele může být těžké toto ohlídat.

3.2.5 iGenerace

Dnešní mládeží a vlivu moderních technologií se zabývá psycholog a učitel Larry Rosen, dle něj ovlivňují digitální technologie způsob, jak se mladá generace chová k okolnímu

¹⁴⁶ Tamtéž

¹⁴⁷ <http://www.eun.org/>

¹⁴⁸ eTwinning [online]. [cit. 2019-02-23]. Dostupné z: <https://www.etwinning.net/cz/pub/index.htm>

světu a jak ho vnímá.¹⁴⁹ Stejně oblasti se věnuje i americký spisovatel a mluvčí o vzdělávání Marc Prensky, který zastává názor, že moderní technologie, jako jsou internet, mobilní telefony, počítačové hry, jsou neodmyslitelnou součástí života dětí, s kterou se sžili tak, že mají vliv na jejich chování. Děti komunikují, učí se a seznamují se jinak než například jejich rodiče či prarodiče.¹⁵⁰ V roce 2010 přichází Larry Rosen s pojmem iGenerace vystihující současnou mladou generaci. Příslušníci iGenerace jsou stále online, informační a komunikační technologie se staly neodmyslitelnou součástí jejich života, tedy i součástí vzdělávání,¹⁵¹ díky konfrontaci s nimi již od raného věku, umí děti rychle přijímat informace.¹⁵²

Typické pro iGeneraci je multitasking.¹⁵³ Jde o souběžné vykonávání několika úkolů.¹⁵⁴ Tato generace je zvyklá soustředit se na více činností najednou a tradiční styl výuky požadující po nich soustředění se na jednu činnost pro ně může být nudný. Dle Larryho Rosena je běžné, že žáci v takto vedených hodinách mezi sebou komunikují skrz moderní technologie a zároveň poslouchají výklad učitele, dělají si poznámky, či plní úkoly zadané učitelem. Je pro ně běžné soustředění se na více úkolů najednou. Například si doma píše úkoly nebo se učí na test, do toho mají puštěné písničky a chatují si s přáteli,¹⁵⁵ rádi při učení experimentují a zkouší nové věci.¹⁵⁶ Dle doporučení Larryho Rosena by měly být ve výuce využívány interaktivní metody výkladu, látka by měla být prezentována pomocí informačních a komunikačních technologií (multimédií). Výuka by měla být pro žáky interaktivnější, měla by umožňovat zasahovat žákům do výuky. Hodiny

¹⁴⁹ ROSEN, Larry D. *Rewired: Understanding the iGeneration and the Way They Learn*. New York: Palgrave Macmillian, 2010, s. 91. ISBN 978-0-230-61478-9.

¹⁵⁰ ECKERTO VÁ, Lenka a Daniel DOČEKAL. *Bezpečnost dětí na internetu: Rádce zodpovědného rodiče*. Brno: Computer Press, 2013, s. 22. ISBN 978-80-251-3804-5.

¹⁵¹ ROSEN, Larry D. *Rewired: Understanding the iGeneration and the Way They Learn*. New York: Palgrave Macmillian, 2010, s. 87. ISBN 978-0-230-61478-9.

¹⁵² ECKERTO VÁ, Lenka a Daniel DOČEKAL. *Bezpečnost dětí na internetu: Rádce zodpovědného rodiče*. Brno: Computer Press, 2013, s. 22. ISBN 978-80-251-3804-5.

¹⁵³ ROSEN, Larry D. *Rewired: Understanding the iGeneration and the Way They Learn*. New York: Palgrave Macmillian, 2010, s. 91. ISBN 978-0-230-61478-9.

¹⁵⁴ *English Oxford Living Dictionaries* [online]. [cit. 2019-02-23]. Dostupné z: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/multitask>.

¹⁵⁵ ROSEN, Larry D. *Rewired: Understanding the iGeneration and the Way They Learn*. New York: Palgrave Macmillian, 2010, s. 91. ISBN 978-0-230-61478-9.

¹⁵⁶ ECKERTO VÁ, Lenka a Daniel DOČEKAL. *Bezpečnost dětí na internetu: Rádce zodpovědného rodiče*. Brno: Computer Press, 2013, s. 22. ISBN 978-80-251-3804-5.

by neměly být monotónní pouze s frontálním vyučováním, ale měly by obsahovat i skupinovou činnost, či například vrstevnickou metodu učení.¹⁵⁷

Právě sociální média mohou být jednou z možností, jak přizpůsobit výuku potřebám dnešní iGenerace. Změny ve společnosti a přizpůsobování výuky aktuálním trendům by mělo být součástí celoživotního vzdělávání učitelů. Jde o neustálý proces učení po celou dobu profesní dráhy učitele¹⁵⁸, kdy jsou dle Jany Kohnové rozvíjeny „osobnostní kompetence, rozvíjející kompetence (schopnost dalšího profesního rozvoje), adaptivní kompetence (orientace ve společenských změnách, orientovat v těchto změnách žáky, dovednost vyrovnat se se stresem), informační kompetence (práce s literaturou, umět využít moderní informační technologie, relevantní informace, strukturovat je a využít), výzkumné kompetence (projektovat a realizovat akční pedagogický výzkum a využít ho ke zdokonalení vlastní pedagogické práce, dovednost aplikovat v práci učitele vědecké teorie), sebereflektivní kompetence a autoregulativní kompetence.“¹⁵⁹

3.3 Vyučování s médii

Moderní technologie jsou každodenní součástí života dnešních žáků a sociální média, dle newyorské učitelky Christiny Boyer, umožňují naučit nezbytným dovednostem, které budu potřebovat pro svůj život mimo třídu.¹⁶⁰

„Jestliže tedy učitel zařadí do výuky práci například s interaktivní tabulí, jistě to nejen zpestří výuku, ale může ho to naladit na stejnou vlnu s žáky. Interaktivní tabule je skvělá věc, ale dnes, kdy jsou již téměř všichni žáci vybaveni nějakým mobilním zařízením, s ní nevystačíte. Je potřeba interaktivitu přenést ke všem, neomezovat ji jen na činnost u tabule.“¹⁶¹

¹⁵⁷ ROSEN, Larry D. *Rewired: Understanding the iGeneration and the Way They Learn*. New York: Palgrave Macmillan, 2010, s. 91. ISBN 978-0-230-61478-9.

¹⁵⁸ KOHNOVÁ, Jana. *Další vzdělávání učitelů a jejich profesní rozvoj*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2004, s. 65. ISBN 80-7290-148-6.

¹⁵⁹ KOHNOVÁ, Jana. *Další vzdělávání učitelů a jejich profesní rozvoj*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2004, s. 59. ISBN 80-7290-148-6.

¹⁶⁰ BOYER, Christine. *Four Reasons I Use Twitter in My Classroom* [online]. [cit. 2019-03-08]. Dostupné z: <http://mscboyer.blogspot.com/2016/03/four-reasons-i-use-twitter-in-my.html> l

¹⁶¹ ČERMÁKOVÁ, Lucie. 4 důvody, proč používat Twitter ve výuce. In: *Metodický portál RVP* [online]. [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/s/Z/20897/4-DUVODY-PROC-POUZIVAT-TWITTER-VE-VYUCE.html/>

Důvodů, proč využít sociální média ve vyučování, se nabízí hned několik. V první řadě jde o rychlost a dostupnost, žáci se mohou připojit odkudkoliv, kde je internetové připojení. Dalšími důvody pro využití sociální sítě ve výuce jsou snadnost sdílení a předávání informací. Žáci mohou tvořit vlastní příspěvky, sdílet příspěvky ostatních spolužáků, mohou společně skrz sociální sítě pracovat na společném projektu, učitelé je mohou ihned ohodnotit a žáci tak získají rychlejší zpětnou vazbu.¹⁶²

Pokud se učitel rozhodne využít sociální síť pro potřeby vyučování, mělo by se jednat o jednoduchou sociální síť, ideálně, s kterým již umí pracovat, a které je v rodném jazyce. Používání sociálních sítí ve vyučování by mělo být bezpečné, měla by být stanovena pevná pravidla a role jednotlivců. Zde vyvstává otázka, zda by učitelé měli používat své soukromé profily pro komunikaci na sociálních sítích s žáky.¹⁶³ Dle mého názoru, stejně jako každý pracující používá ke komunikaci s klienty, či ostatními zaměstnanci firemní e-mailovou adresu, by měli i učitelé komunikující s žáky skrz sociální sítě používat oficiální profily.

Jednou z možných sociálních sítí, které lze využít ve výuce je Twitter. Jedná se o sociální aplikaci umožňující uživatelům číst a sdílet příspěvky od jiných uživatelů, tzv. tweety. Ty se zobrazují na hlavní stránce jedince, i na stránkách ostatních, kteří jedince „sledují“. Tuto sociální síť se rozhodla zařadit do výuky Christine Boyer, která práci s Twitterem popisuje na svém blogu¹⁶⁴, kam 14. března 2016 vložila článek „*4 důvody proč používám Twitter v mé třídě.*“, kde popisuje důvody, proč se rozhodla zařadit Twitter do výuky.

Důvody jsou:

1. Spojení s rodiči
2. Rozšíření zdí třídy
3. Spojení s ostatními, kteří sdílí stejnou vášeň
4. Pomoc při provádění výzkumu

¹⁶² Perpetuum: *Vzdělávání bez hranic* [online]. [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <https://perpetuum.cz/2016/06/socialni-site-ve-skole/>

¹⁶³ Tamtéž

¹⁶⁴ <http://blogs.scarsdaleschools.org/cboyer/>

Každý rodič se jistě setkal se situací, kdy přišel z práce a na otázku, co se dělo ve škole, mu dítě odpovědělo, že nic. Používání sociální sítě ve výuce pomáhá rodičům mít přehled o tom, co se ve škole děje a co se jejich dítě učí. Christine Boyer vždy vyfotí veškeré obrázky tabule, či prezentované látky, kterou se žáci učí. Slouží tedy nejen rodičům, aby věděli, co se jejich děti učí, ale především slouží tyto fotografie, které posílá formou „tweetu“, jako podklad pro domácí přípravu, či jako materiál pro žáky, kteří jsou nemocní, či se z jiného důvodu nemohou účastnit výuky. Tímto způsobem zadává i domácí úkoly. Ve finále jí zbyde více času na diskuzi a samotnou práci, jelikož žáci ví, že pokud si něco nestihnou zapsat, budou mít informace dostupné i z domova.

Díky tweetům mohou žáci komunikovat s lidmi mimo zdi jejich třídy. Pokud mají nějaké otázky, mohou napsat přímo konkrétním expertům. Jednou se Christine Boyer v rámci vyučovací hodiny zeptala Mezinárodní vesmírné stanice „*kolik západů slunce vidíte za den?*“. A vesmírná stanice jim odpověděla zpět, což bylo pro žáky velice vzrušující, ale i motivační, jelikož mohli svoji práci sdílet s někým jiným než se svojí třídou.

Hashtagem¹⁶⁵, který Christine Boyer do tweetu přidává, se její tweety ukládají na tzv. nástěnce Twitteru školy a dnes je do tweetování zapojena téměř celá škola. Na Twitteru si člověk může vybrat obsah ostatních, který chce vidět. Pokud má jedinec zájem se vzdělávat, jako Christine Boyer, která sleduje další učitele, experty, mentory, může porovnávat práci ostatních učitelů ve vyučování a nechat se jimi inspirovat nebo se spojit s účastníky stejné konference a vést diskuzi.

Twitter umožňuje žákům přijít do kontaktu s experty, pokud si mají vybrat téma projektu, či referátu, vybírají si témata nebo osoby, které nejsou tak snadno dohledatelné v knihách, ale jako primární zdroj používají právě sociální sítě. Pokud již je dotyčná osoba kontaktována žákem, zřídka kdy odmítne poskytnout informace, které potřebuje.¹⁶⁶

¹⁶⁵ #heathcotepride

¹⁶⁶ BOYER, Christine. *Four Reasons I Use Twitter in My Classroom* [online]. [cit. 2019-03-08]. Dostupné z: <http://mscboyer.blogspot.com/2016/03/four-reasons-i-use-twitter-in-my.html> l

Pokud učitel zařadí do výuky některé ze sociálních sítí, měl by mít zpětnou vazbu od žáků, jak jsou s takto vedenými formy výuky spokojeni, či by se to mělo odrážet v jejich práci a na výsledcích. Žáci ze třídy Christine Boyer jsou dle jejího průzkumu s takto vedenou výukou spokojeni.

- *„Moje babička žije na Floridě a Twitter jí pomáhá sledovat, co dělám ve škole, líbí se jí to.“*
- *„Pomáhá to dokumentovat naši práci.“*
- *„Tweetování obrázku tabule a domácích úkolů nám doma pomáhá zopakovat si látku.“*
- *„Pokud jsem nemocná, nebo na dovolené, mohu držet krok s výukou, díky Twitteru.“*
- *„Twitter je dobrá cesta, jak komunikovat s lidmi, se kterými se nemůžeme přímo setkat. Jako astronaut Scott Kelly, který nám tweetnul.“¹⁶⁷*

Christine Boyer zastává názor, že spolupráce učitele s moderními technologiemi by měla být součástí každého moderního vyučování. Zpočátku může být příprava pro učitele náročnější, ovšem v budoucnu mu naopak může práci usnadnit. Také se učitel přiblíží žákům, pro které bude výuka pestřejší a zajímavější, žáky bude bavit více než obyčejné frontální vyučování.¹⁶⁸

¹⁶⁷ ČERMÁKOVÁ, Lucie. 4 důvody, proč používat Twitter ve výuce. In: *Metodický portál RVP* [online]. [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/s/Z/20897/4-DUVODY-PROC-POUZIVAT-TWITTER-VE-VYUCE.html/>

¹⁶⁸ BOYER, Christine. *Four Reasons I Use Twitter in My Classroom* [online]. [cit. 2019-03-08]. Dostupné z: <http://mscboyer.blogspot.com/2016/03/four-reasons-i-use-twitter-in-my.html>

4 Využití sociálních sítí ve výuce němčiny jako cizího jazyka

Praktická část této diplomové práce se zaměřuje na využití sociálních sítí ve výuce němčiny jako cizího jazyka. Snaží se názorně ukázat, jak zapojit v průběhu roku sociální sítě do výuky. Poslední část práce je věnována popisu konkrétní vyučovací hodiny, která ověřuje, zda se žákům s takto nastavenou formou výuky dobře pracovalo. Konkrétně se hodina věnuje zopakování a procvičení silných sloves.

Cílem praktické části bylo názorně ukázat, jak zapojit sociální sítě za pomoci moderních technologií do výuky. Druhým cílem bylo získat od žáků názor, co si od takto nastavené výuky myslí. Zpětná vazba probíhala za pomoci dotazníkového šetření. Žákům byl předložen online dotazník o 10 otázkách, který se zaměřoval na oblast výuky, probírané látky a jejího procvičení a samozřejmě na používání sociálních sítí a moderních technologií ve výuce.

Výukové materiály byly připravovány pro žáky deváté třídy základní školy a byly vyzkoušeny ve dvou paralelních třídách, které mají německý jazyk jako druhý cizí jazyk. Materiály do hodiny byly postaveny na základě učebnice Pingpong Neu 2, s kterou žáci pracují a na základě vlastních materiálů.

4.1 Cíl a výzkumná metoda

Jak je již výše zmíněno, cílem této práce je ukázat, jak zapojit sociální sítě do výuky němčiny jako cizího jazyka. Má vzniknout názorný příklad a plán jak a jakým způsobem sociální síť, konkrétně pak Facebook, ve výuce využít. Dalším cílem bylo vytvoření názorné ukázky jedné vyučovací hodiny, která má sloužit nejen jako názorný příklad, ale i jako zpětná vazba. Koncem vyučovací hodiny byl žákům zpřístupněn odkaz na online dotazník, který měl podat zprávu o tom, jak se žákům hodina s použitím moderních technologií a zapojením sociální sítě líbila.

K rychlému sběru dat a informací bylo využito kvantitativní metody. Dotazník se skládal ze sedmi uzavřených a třech otevřených otázek. Cílem dotazníků bylo zjistit, jak se žákům s takto nastavenou formou výuky pracovalo, zda opakování a následné procvičování bylo srozumitelné, zda by i v dalších hodinách preferovali výuku se sociálními sítěmi,

co se jim na výuce líbilo a co naopak nelíbilo. Dotazníkové šetření bylo předloženo žákům deváté třídy, u kterých probíhala vzorová hodina.

4.2 Zapojení sociálních sítí do výuky německého jazyka

Jako sociální síť, kterou lze zapojit do hodiny jsem vybrala sociální síť Facebook. V dnešní době mají Facebook jak studenti, tak i většina učitelů a způsobů, jak využít Facebook ve výuce je několik. V první řadě se učitel musí rozhodnout, zda bude používat svůj soukromý profil, či si založí pracovní. Pro tyto účely bych doporučila založit si profil pracovní, důvod vysvětluji v kapitole 3.3. Vyučování s médii. Vše však záleží na individuálním posouzení každého jednotlivého učitele. Dále učitel na Facebooku vytvoří skupinu, která se stane tzv. základnou pro třídu. Učitel si může takto vytvořit více skupin, dle rozdělení žáků v jednotlivých třídách a komunikovat se všemi třídami přes jeden profil. Podklady a materiály do hodiny má tedy přístupné na jednom místě. Vyučovací hodiny německého jazyka by měly probíhat v multimediální učebně, či učebně vybavené tablety. Facebook by měl v hodinách a mimo ně sloužit žákům a učitelům jako místo, kde se budou shromažďovat materiály pro výuku, kam budou vkládány odkazy na cvičení, zadávány domácí úkoly nebo ankety. Dále je možné využít Facebook pro komunikaci, či konzultační hodiny. Využití sociálních sítí a spolupráce s nimi v hodině může žákům také napomoci naučit se orientovat v online světě.

Materiálová základna

Skupina na Facebooku bude sloužit žákům jako podpora ve vzdělávání, jako informační základna, na kterou se žáci budou moci obrátit v případě potřeby a kde se budou po celý rok shromažďovat materiály z výuky. Budou zde mít přístupné materiály do výuky a materiály z výuky. Pokud bude využívána tabule, vždy se vyfotí, co na ní bylo napsáno a obrázek se vloží do skupiny. Přispívat může jak učitel, tak žáci. Materiály mají žáci dostupné odkudkoliv, kde je připojení k internetu. V případě delší absence ve škole, či nemoci mohou žáci držet krok se svými spolužáky, jelikož mají veškeré materiály a záznamy hodin, a po návratu do školy se mohou rychle zapojit do výuky.

Veškeré materiály jsou tedy v elektronické podobě. Prvotní příprava materiálů zabere sice více času, lze však pak snadněji materiály upravovat, aktualizovat, případně

lze čerpat z materiálů již vytvořených jinými učiteli. Může se jednat o materiály od kolegů němčinářů, či se lze nechat inspirovat z webových stránek nakladatelství učebnice, které většinou nabízí doplňující cvičení a materiály do výuky. Dále to mohou být stránky Rámcových vzdělávacích programů či například stránky Digitálních materiálů pro výuku Dumpy.cz.

Komunikační nástroj

Velkou výhodou této sociální sítě je možnost komunikace. Facebook by po celý školní rok měl sloužit jako komunikační nástroj mezi jednotlivci ve třídě, a především mezi třídou a učitelem. V první řadě by měl být nápomocen k rychlé reakci na vznesené dotazy. V případě, že jedinci není něco z materiálů, či hodin jasné, může vznést dotaz, ať do skupinového chatu, na zeď stránky, či napsat samotnému učiteli.

Pokud žák nebo učitel vznese dotaz, který vloží na zeď stránky, může se pod ním rozvinout diskuze. V případě, že dotaz položí žák, očekává, že se mu dostane odpovědi. Jestliže dotaz vznese učitel, snaží se tím dosáhnout určitého cíle, směřuje a řídí diskuzi se žáky. Aby se do diskuze zapojili všichni žáci, může být diskuze zadána jako forma domácího úkolu a zároveň využita i jako příprava pro další vyučovací hodinu.

Dnešní žáci jsou ve volném čase neustále online a sledují aktuální dění na sociálních sítích. Jakmile se objeví nový příspěvek, Facebook jim zašle upozornění o novém příspěvku, či dotazu spolužáků ve skupině, tedy se o něm dozví a jsou schopni na něj rychle reagovat.

Jednou z dalších výhod komunikační role Facebooku je rychlý kontakt s učitelem. V případě, že žák má nějaké dotazy k probírané látce, domácímu úkolu, či přípravy do další hodiny, může napsat přímo učiteli, který, pokud je také online, mu jeho dotaz může v reálném čase zodpovědět. Pokud učitel online není, může dotaz zodpovědět později a s žákem si navzájem zanechávat zprávy k přečtení později. Je důležité, aby učitel vždy vyhodnotil, zda se jedná o dotaz, který lze vyřešit přes online komunikaci, či dotaz, který je nutno vyřešit osobní návštěvou.

Konzultační hodiny

Každý učitel má stanovené konzultační hodiny nebo dobu, ve které za ním žáci mohou přijít a probrat jejich záležitosti spojené s výukou. Tato doba bývá omezena na dobu, kdy je učitel ve škole, pokud žák potřebuje poradit mimo tuto dobu, nezbyvá mu mnoho možností, jak učitele kontaktovat, jednou z mála je například e-mail, žák však nemá žádnou garanci, že si učitel e-mail přečte. Pokud učitel zapojí sociální síť do výuky, plyne z toho, dle mého názoru, velká výhoda pro žáky a vstřícný krok od učitele, který i jemu může ušetřit čas. V případě, že má žák dotaz, který lze zodpovědět pomocí Facebooku, zajisté se vyplatí rozšířit konzultační hodiny do širšího časového úseku. Pokud dotaz od žáka směřuje k úkolu na další den, či přípravě na další hodinu a spolužáci neporadí, je nasnadě napsat přímo učiteli, který jim může obratem odpovědět. Učitel tak může zefektivnit práci nejen žáků, ale i tu svoji v hodině, jelikož bude vědět, že všichni žáci jsou připraveni a nikdo se nebude vymlouvat na to, že nevěděl, co měl doma udělat. Ve valné většině dotazů stačí žáky nasměrovat správným směrem, poslat jim odkaz, článek nebo materiály, které by jejich dotaz měli zodpovědět. Pokud v nich žák nenalezne odpověď, teprve pak využije osobní konzultace s učitelem.

Cvičení a domácí úkoly

Přes Facebook lze zadávat, případně sdílet odkazy na cvičení, které mohou žákům sloužit jako doplňková nebo domácí cvičení. Učitel může cvičení vytvořit pomocí nepřeberné škály aplikací určených pro tvorbu online cvičení. Záleží na jedinci, s čím se mu bude dobře pracovat. Já osobně jsem si stáhla aplikaci Hot Potatoes¹⁶⁹, ke které naleznete v češtině několik návodů a článků, jak s aplikací pracovat.¹⁷⁰ Můžete sem opsat cvičení z učebnice, či vytvořit svoje vlastní. Výhodou těchto cvičení je, že žáci mají ihned zpětnou vazbu, zda odpovídali správně a cvičení mohou opakovat vícekrát. Cvičení se učitelům ukládají a lze je upravovat, míchat a zaměňovat, dle potřeby k procvičení daného jevu. Dále lze tvořit jednoduchá cvičení přes Google formulář

¹⁶⁹ <http://hotpot.uvic.ca/>

¹⁷⁰ Například na stránce RVP naleznete hned několik návodů, například: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/z/14141/TVORBA-INTERAKTIVNICH-CVICENI-PRO-KAZDEHO.html/>, <https://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=73568&view=11605> nebo <https://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=73280&view=11595>

jako například uzavřené či otevřená cvičení, single¹⁷¹ a multiple¹⁷² choice. Oproti aplikaci zmíněné výše, zde žáci nemají ihned výsledky jejich odpovědí, ty se automaticky po vyplnění odešlou učiteli, který si může rozkliknout odpovědi jednotlivých žáků či statistiku, která ukazuje výsledky třídy a podává zpětnou vazbu o pochopení nebo nepochopení probírané látky.

Dalším možným využitím sociální sítě při zadávání domácích úkolů může být vložený odkaz na Facebookovou zeď skupiny například na zajímavý článek, který si žáci mají přečíst a vyjádřit k němu svůj názor, postoj, dotazy, na které mohou ostatní žáci reagovat. Jak jsem zmiňovala v bodu Komunikace výše, takováto diskuze může sloužit jako domácí úkol a zároveň jako příprava na další vyučovací hodinu.

Zadávání a odevzdávání domácích úkolů přes sociální sítě nabízí další možnosti využití Facebooku. Nemusí se jednat jen o cvičení, které žáci vyplní přes internet, mohou mít za úkol například napsat esej, odevzdat deník, názor na článek apod. Učitel zadá, že požaduje odevzdání do určitého dne do půlnoci, na sociální síti tak vidí čas, kdy tam který žák úkol nahrál. Řekla bych, že to je vstřícný krok od učitele směrem k žákům, jelikož i pro ně je pohodlné, že úkol odevzdají, nemusí nic tisknout a nosit do školy. Učitel má také všechny úkoly na jednom místě, nemusí řešit, zda nějaký úkol neztratil, či někam nezaložil, výmluvy žáků, že úkol zapomněli doma apod. Žáci se také více naučí více pracovat s elektronickými dokumenty, což využijí v budoucnu při studiu a v práci.

Ankety

Jednou z dalších možností, jak zapojit Facebook do výuky je možnost anket. Ankety mohou být například na výběr tématu pro psaní eseje, výběr krátkého videa ve výuce, výběr exkurze nebo tématu pro hodiny konverzace. Samozřejmě se učitel musí řídit předepsanými tématy, které s žáky musí probrat, a které na sebe navazují a staví na sobě. Pokud však například budou nejprve mluvit o tom, co by dělali, pokud by měli volné odpoledne, nebo jaký je jejich vysněný program na dovolené, výletě se třídou nebo co dělali o uplynulém víkendu, jistě to nijak nenaruší proces vzdělávání, žáci

¹⁷¹ Cvičení s jednou správnou odpovědí.

¹⁷² Cvičení s více správnými odpovědi.

naopak získají pocit, že mají možnost řídit výuku, na hodinu se budou více těšit a bude je to více motivovat k práci v hodině, pokud budou vědět, že si dané téma vybrali.

Dalším způsobem, kterým lze využít anketu na Facebooku, jsou ankety o tom, kdy se budou psát větší testy, jako jsou testy po ukončení lekce nebo čtvrtletní písemné práce. Učitel touto anketou ukáže dobrou vůli, jelikož si žáci mohou vybrat termín a uzpůsobit tomu svůj program, případně domluvu s dalšími učiteli ohledně testů. To je motivuje k tomu, dát učiteli najevo, že si vstřícného kroku váží, žáci se více snaží a zároveň se mezi nimi rozvíjí pozitivní vztah.

Sdílené poznámky

Sdílené poznámky lze využít vícero způsoby. Učitel může žákům sdílet již finální poznámky, kam si žáci v případě potřeby mohou doplňovat poznámky, které jim usnadní následné učení. Další možností je, že učitel nasdílí pouze osnovu a žáci sami si poznámky doplňují, každý může zpracovat jinou část, mohou se rozdělit do skupin a každá skupina může zpracovat jiné téma. Nebo si například žáci mohou vést online sešity, které jsou přístupné i ostatním spolužákům. Pokud spolužák nepochytí něco v hodině a chce si to dodatečně zapsat, může nahlédnout do online sešitů ostatních.

Aplikací určené na sdílené poznámky je několik, já jsem v hodině využívala možnost sdílení dokumentů pomocí Google Disku. Jednotlivé dokumenty lze dále sdílet, případně je lze vložit na Facebookovou stránku třídy. Velkou výhodou ve sdílených poznámkách vidím v tom, že v případě delší žákovi absence, má žák možnost sledovat, co za látku se ve třídě probírá a učit se online se spolužáky.

Orientace ve světě digitálních technologií

Jedním z důvodů, proč je důležité používat digitální technologie ve výuce je, aby se žáci v tomto světě uměli orientovat. Jak je zmiňováno v kapitolách výše, na internetu se nachází nepřehledné množství informací a využíváním internetu a digitálních technologií učitel vede žáky k hledání a ověřování si informací.

Učitel zadává žákům úkoly, aby v rámci konverzace, učení se o reáliích našli na internetu určité informace. Případně se může jednat o zapojení internetu pouze na pár minut. Například při probírání reálií jsou v učebnici uvedené údaje o německy mluvících

zemích, jako jsou počet obyvatel, hustota osídlení, kurz měny v porovnání s korunou apod. Toto jsou informace, které se neustále mění a jejich najít zabere pár sekund. Může se stát, že každý žák najde jinou informaci, což lze využít také jako téma k diskuzi, proč každý našel něco jiného. Učitel zjišťuje, z jakých zdrojů žáci čerpali, a které informace se nejvíce blíží pravdě.

V prvotní fázi učení se hledání na internetu, nabízí učitel žákům tipy na internetové stránky, kde mohou informace najít. Ve finální fázi jsou žáci schopni, informace najít a rozpoznat kvalitní zdroj od nekvalitního a informace si ověřit.

4.2.1 Návrh průběhu vyučovací hodiny

Konkrétní vyučovací hodina se zapojením moderních technologií do výuky probíhala ve dvou třídách 9. ročníku základní školy. Výuka probíhala v multimediální učebně, která disponovala dostatkem počítačů, projektorem a promítacím plátnem. Před tím, než došlo k samotné vyučovací hodině, připojili se žáci na Facebookovou stránku, kde jsem jim zpřístupnila všechny materiály a cvičení, která jsme v hodině použili, aby je měli dostupné i z domova. Dále se žáci připojili do dokumentu na Google Disku, kde si budou vést každý své sdílené poznámky, budou zde mít také přístupné všechny materiály a odkazy na cvičení, s kterými budeme pracovat v hodině.

Výukový materiál byl zaměřen na opakování silných sloves a byl předložen třídě A, ve které bylo přítomno celkem 15 dětí, z toho 8 dívek a 7 chlapců a třídě B, kde bylo 12 žáků, z toho 7 dívek a 5 chlapců, 2 žáci chyběli. Časování silných sloves bylo zopakováno v přítomném čase a perfektu, jelikož préteritum zatím žáci neprobírali.

Kritéria vyučovací hodiny

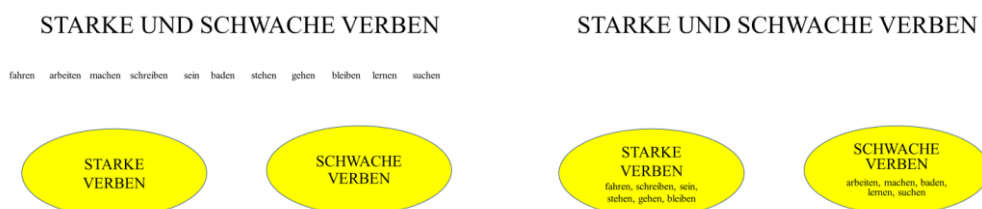
- Vzdělávací oblast: cizí jazyk
- Předmět: německý jazyk
- Téma: silná slovesa
- Cílová skupina: 9. ročník základní školy
- Cíl hodiny: Žák dokáže vysvětlit způsob tvoření silných sloves v přítomném čase a perfektu. Umí rozlišit mezi slabými a silnými slovesy a dané jevy aktivně využívat v komunikaci.
- Klíčové kompetence: kompetence k učení, kompetence k řešení problému, kompetence; komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence pracovní
- Časové rozvržení: 45 minut
- Použité pomůcky: počítače, projektor, plátno, Google Disk, internet, Facebook

Průběh hodiny

- Úvod hodiny: plán hodiny, připojení žáků k počítači, (3 minut)
- Motivační část: brainstorming (5 minut)
- Výkladová část: připomenutí si slabých sloves, opakování silných v přítomném čase a perfektu. (10 minut)
- Procvičovací část: ukotvení zopakovaných znalostí (22 minut)
- Závěr hodiny: prostor pro dotazy, zodpovězení dotazníku (5 minut)

Úvod hodiny byl věnován představení tématu hodiny, kterým bylo opakování silných sloves. Popsala jsem žákům, jak by hodina měla probíhat, k čemu mohou Facebookovou stránku, do které se připojili, využít a jak lze pracovat se sdílenými poznámkami a Google Diskem. Během této části žáci zapnuli počítače a přihlásili se k nim. Přes projektor byla mezitím spuštěna prezentace, kterou jsem žákům nahrála jak na jejich Facebookovou stránku, tak na Google Disk, aby prezentaci měli dostupnou jako sdílené poznámky a mohli s ní dále pracovat. Žáci si na Google Disku vytvořili každý svůj dokument, do kterého si vedli své poznámky z hodiny, které jim jsou stále k dispozici online, stejně tak jako jejich spolužákům.

Pro motivační úvod hodiny jsem si připravila brainstorming, ve kterém si žáci připomenuli rozdíly mezi slabými a silnými slovesy, která poté rozdělovali do skupin.

Obrázek č. 2: Cvičení, silná a slabá slovesa¹⁷³

Po úvodním naladění na téma hodiny jsme s žáky zopakovali tvoření silných sloves v přítomné čase a perfektu, na tabuli byly promítnuty přehledové tabulky znázorňující změny typické pro silná slovesa. S žáky jsme pro připomenutí zopakovali časování pomocných sloves (sein, haben, werden), dále časování silných sloves a odlučitelné a neodlučitelné předpony. Časování silných sloves v přítomném čase jsem v prezentaci rozdělila do kategorií: beze změny kmenové samohlásky, s přehláskou, se změnou kmenové samohlásky. Jednotlivé příklady časování byly uvedeny vždy ve větách v různých osobách, aby došlo k fixaci daného jevu. Po správném vyčasování a použití uvedeného jevu ve větě, byla věta promítnuta na tabuli. Žáci si tak nejprve fixovali daný jev poslechem, poté ho zopakovali, viděli napsaný a následně si sami napsali do svého online dokumentu. Byla tak dodržena tzv. linie „ucho – ústa – oko – ruka“.

¹⁷³ Zdroj: vlastní tvorba

STARKE VERBEN

Präsens

- Ohne Veränderung

Mit Umlaut

a → ä

au → äu

o → ö

Stammvokalwechsel

e → i

e → ie

	<i>kommen</i>	<i>gehen</i>	<i>finden</i>
ich	komme	gehe	finde
du	kommst	gehst	findest
er	kommt	geht	findet
wir	kommen	gehen	finden
ihr	kommt	geht	findet
sie	kommen	gehen	finden

	<i>fahren</i>	<i>laufen</i>	<i>stoßen</i>
ich	fahre	laufe	stoße
du	fährst	läufst	stößt
er	fährt	läuft	stößt
wir	fahren	laufen	stoßen
ihr	fahrt	lauft	stößt
sie	fahren	laufen	stoßen

	<i>sprechen</i>	<i>treffen</i>	<i>sehen</i>
ich	spreche	treffe	sehe
du	sprichst	triffst	siehst
er	spricht	trifft	sieht
wir	sprechen	treffen	sehen
ihr	sprecht	trefft	seht
sie	sprechen	treffen	sehen

Obrázek č. 3: Silná slovesa, Präsens¹⁷⁴

Po zopakování přítomného času jsem si s žáky připomněla odlučitelné a neodlučitelné předpony, jelikož znalost těchto předpon je důležitá pro správné tvoření perfekta. Poté následovalo zopakování časování silných sloves v perfektu, ke každému slovesu byly uvedeny konkrétní příklady ve větách, které žáci převáděli do různých osob, aby došlo ke kompletní fixaci daného jevu.

¹⁷⁴ Zdroj: vlastní tvorba

STARKE VERBEN

Perfektum

- Hilfsverben haben / sein + Partizip II
- Das Partizip II wird bei starken Verben mit dem Präfix **ge-**, mit dem Perfektstamm und mit der Endung **-en** gebildet.
- Stammvokalwechsel
- Das trennbare + untrennbare Präfix

	<i>bl ei ben</i>	<i>fa hren</i>	<i>spr e chen</i>	<i>aufst eh en</i>	<i>verst eh en</i>
ich	bin geblieben	bin gefahren	bin gesprochen	bin aufgestanden	habe verstanden
du	bist geblieben	bist gefahren	bist gesprochen	bist aufgestanden	hast verstanden
er	ist geblieben	ist gefahren	ist gesprochen	ist aufgestanden	hat verstanden
wir	sind geblieben	sind gefahren	sind gesprochen	sind aufgestanden	haben verstanden
ihr	seid geblieben	seid gefahren	seid gesprochen	seid aufgestanden	habt verstanden
sie	sind geblieben	sind gefahren	sind gesprochen	sind aufgestanden	haben verstanden

Obrázek č. 4: Silná slovesa, Perfektum¹⁷⁵

Poté, co jsme si s žáky zopakovali časování silných sloves, si žáci z Google Disku otevřeli cvičení sloužící k procvičení časování silných sloves. Nejprve jsem zařadila cvičení na procvičení časování v přítomném čase, kde žáci měli vyplnit správný tvar infinitivu. Druhé cvičení se zaměřovalo na přiřazování pomocných sloves sein a haben k již vytvořenému přičestí minulému. Obě cvičení mohli žáci sledovat jak na svých monitorech, tak na plátně, kde jsme si společně zobrazili správné výsledky.

¹⁷⁵ Zdroj: vlastní tvorba

STARKE VERBEN - Präsens

Ergänze in der richtigen Form.

- 1.) ? du Amerikaner? Nein, ich Engländer. [*sein / sein*]
- 2.) Er einen guten Film und dabei Popcorn. [*sehen / essen*]
- 3.) du gerne Bücher oder du lieber Filme? [*lesen / sehen*]
- 4.) Er ihr ein Geschenk und sie es. [*geben / nehmen*]
- 5.) Er immer mit dem Fahrrad, sie lieber. [*fahren / laufen*]

Obrázek č. 5: Cvičení, silná slovesa¹⁷⁶

STARKE VERBEN - Perfektum

Ergänze in der richtigen Form sein / haben.

- 1) du mit dem Rad gefahren? – Nein, ich zu Fuß gegangen.
- 2) du Alfred gesehen? – Nein, ich gar nicht dort gewesen.
- 3) ihr gestern den Film gesehen? – Nein, wir gar nicht ferngesehen.
- 4) dein Bruder die Platte schon gehört? – Nein, ich glaube nicht. Er den ganzen Nachmittag Mathe gelernt.
- 5) du dein Zimmer aufgeräumt? – Nein, ich Klavier geübt.
- 6) deine Eltern mit dem Auto gefahren? – Nein, sie geflogen.

Obrázek č. 6: Cvičení, silná slovesa¹⁷⁷

¹⁷⁶ KOPP, Gabrielle a Konstanze FRÖLICH. *Pingpong Neu 2: Arbeitsbuch*. Ismaning: Max Hueber Verlag, 2001. ISBN 978-3-19-011655-3.

¹⁷⁷ tamtéž

Třetím cvičením bylo cvičení na spojování tvarů přítomného času silných sloves s časem minulým. Odkaz na cvičení byl žákům zpřístupněn opět přes Google Disk, po rozkliknutí nahraného odkazu se žákům zobrazila webová stránka, která je znázorněna jako Cvičení 3.1. U každého slovesa v přítomném čase se po kliknutí na otazníky nabídnou možnosti, na které když žáci kliknou, přiřadí se ke slovesu, v jehož řádce nabídku rozvinuli. Po vyplnění se žákům zobrazilo skóre, stejně jako u předchozích cvičení. Ihned měli zpětnou vazbu, jak procvičení daného jevu zvládli.

The image shows three sequential screenshots of a web-based exercise titled "Verbinde die Präsens- und Perfektformen." (Connect the present and perfect forms).

- Left screenshot:** Shows a list of verbs in the present tense: "ich gebe", "ich schrieb", "er liest", "er lässt", "du isst", "er fährt", and "sie nehmen". Each verb is followed by a dropdown menu containing "???".
- Middle screenshot:** The dropdown menu for "ich gebe" is open, showing a list of perfect tense forms: "er hat gelesen", "er hat gelassen", "sie hat genommen", "du hast gegessen", "ich habe geschrieben", "er ist gefahren", and "ich hat gegeben".
- Right screenshot:** Shows the completed exercise. The correct perfect tense forms are displayed next to the verbs: "ich gebe" is connected to "ich hat gegeben", "ich schrieb" to "ich habe geschrieben", "er liest" to "er hat gelesen", "er lässt" to "er hat gelassen", "du isst" to "du hast gegessen", "er fährt" to "er ist gefahren", and "sie nehmen" to "sie hat genommen". A "Check" button is visible, and a message at the top right states "Your score is 100%. Correct! Well done."

Obrázek č. 7: Cvičení silná slovesa¹⁷⁸

Dalším úkolem na procvičení silných sloves a osvojení si práce s internetem, bylo cvičení zaměřené na rozvoj řečových dovedností. Třída byla rozdělena do skupinek po 3 žácích. V třídě A vzniklo 5 skupin a v třídě B 4 skupiny. Žáci dostali za úkol, aby na mnou doporučených webových stránkách našli krátký text týkající se německy mluvících zemí, přečetli si ho a v minulosti o něm ve skupině hovořili. Jako doporučení jsem nabídla téma o počasí, sportu, kultuře, hospodářství či téma z večerních zpráv z webových stránek www.tagesschau.de, www.spiegel.de/, www.zdf.de/nachrichten. Žáci během několika minut našli a přečetli krátký článek a následně o něm dalších pár minut hovořili. Většina si vybrala článek o počasí, někteří o sportu. V průběhu hledání článku jsem mezi žáky procházela, pokud by bylo třeba poradit a následně poslouchala a opravovala, pokud žáci v mluvení udělali chybu.

¹⁷⁸ Zdroj: vlastní tvorba

V posledních pár minutách jsem žákům nasdílela online dotazník přes Google Disk, ve kterém se měli vyjádřit, co si o takto nastavené hodině myslí. První skupina dotazník v hodině nestihla vyplnit celý, bylo tak nutné hodinu o necelé 2 minuty protáhnout.

4.2.2 Zhodnocení vyučovací hodiny

Vyučovací hodina probíhala v obou třídách v odpoledních hodinách, jelikož jsem požadovala možnost využití interaktivní učebny, která dopoledne volná bohužel nebyla. Na žácích byla vidět trochu únava, ale výuka je bavila a snažili se spolupracovat. Obě třídy jsem tedy měla možnost vyučovat ve stejných pracovních podmínkách.

Mezi třídy jsem neshledala žádné velké znalostní rozdíly, přesto bych práci s třídou B zhodnotila jako poklidnější, možná to způsobil i menší počet žáků v dané třídě. Nevyskytly se ani žádné kázeňské problémy, výuka nebyla ničím narušena.

U vybraných cvičení jsem nenalezla žádné markantnější problémy, pokud žáci chybovali, jednalo se o chybu z nepozornosti či únavy. Po skončení hodiny se zajímali, zda je budu mít ještě v dalších hodinách a zda budou Facebook nebo takováto cvičení praktikovat ve výuce i nadále.

Dle mého názoru byla většina žáků s výukou spokojena a bavila je. Neplatí však pravidlo, že každý žák, musí nutně moderní technologie milovat, každému se líbí něco jiného a někdo ve výuce preferuje práci s učebnicemi a papírovými podklady a jiný zase interaktivnější formy výuky. Výhodou takto nastavené výuky, především pak online cvičeních je možnost jejich opakování, pokud žáci ve cvičení chybovali, mohou si úlohu doma zopakovat a zamyslet se kde a proč udělali chybu. Další výhodou je rychlý výsledek kontroly a zpětná vazba jak pro žáky, tak pro učitele.

Svou vyučovací hodinu jsem také konzultovala s paní učitelkou, v jejíž třídě jsem hodinu vedla, ta vyjádřila jisté pochybnosti, zda všechna cvičení, která jsem si pro žáky připravila, lze ve 45 minutách stihnout. Na její doporučení jsem počet cvičení snížila a domluvila se s ní, že cvičení, která nestihneme probrat, zadám žákům jako domácí úkol.

Rozdělení silných sloves do skupin dle změny kmenové samohlásky je, podle ní, pro devátou třídu hezky názorným opakováním, stejně tak jako zopakování odlučitelných

a neodlučitelných předpon, které žákům obtíže nečiní, je však dobré opakovat i věci, již ukotvené.

Mnou vedená hodina se jí líbila, jen upozorňovala na fakt, že multimediální učebny bývají často plně vytížené a takto vedená výuka by nebyla možná zavést ve všech třídách nebo na všech školách.

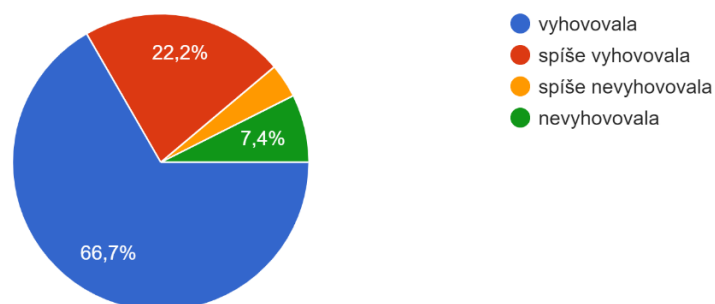
4.3 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Dotazníkové šetření bylo předloženo žákům dvou devátých tříd, celkem tedy 27 žákům. Dotazník byl žákům zaslán přes online formulář na Google Disku. Cílem šetření bylo zjistit, zda se žákům s takto nastavenou formou výuky dobře pracovalo či nikoliv.

V dotazníku bylo položeno celkem 10 otázek, z čehož 7 bylo uzavřených a 3 byly otevřené. U otevřených otázek mohli žáci napsat cokoliv, přesto se však u každé objevovalo přibližně 5 podobných odpovědí.

Takto nastavená forma výuky mi:

27 odpovědí

Graf č. 3¹⁷⁹

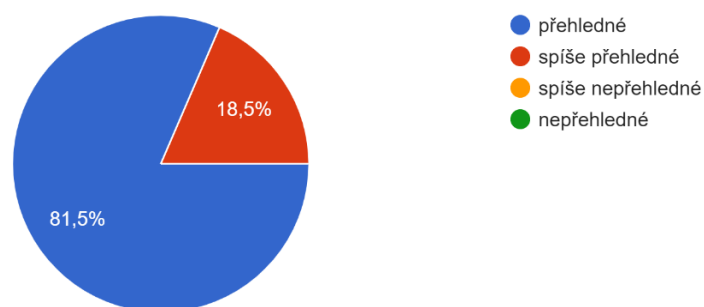
První otázka směřovala na obecné pojetí formy výuky, a jak se žákům hodina líbila. Jak je z grafu níže patrné téměř všichni žáci zvolili variantu, že jim hodina vyhovovala, či spíše

¹⁷⁹ Zdroj: vlastní tvorba

vyhovovala, celkem to bylo 24 žáků. Zbylým 3 žákům se takto vedená hodina nelíbila nebo nevyhovovala jejich preferencím.

Opakování látky bylo:

27 odpovědí

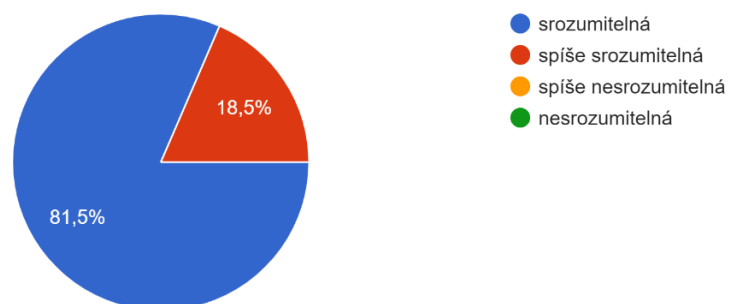
Graf č. 4¹⁸⁰

Druhá otázka se týkala na samotný obsah výuky, a jak se žákům líbila mnou připravená prezentace na opakování silných sloves. Všichni žáci vyjádřili názor, že opakování látky bylo přehledné, 5 žáků zadalo odpověď, že bylo spíše přehledné.

¹⁸⁰ Zdroj: vlastní tvorba

Cvičení v hodině byla:

27 odpovědí

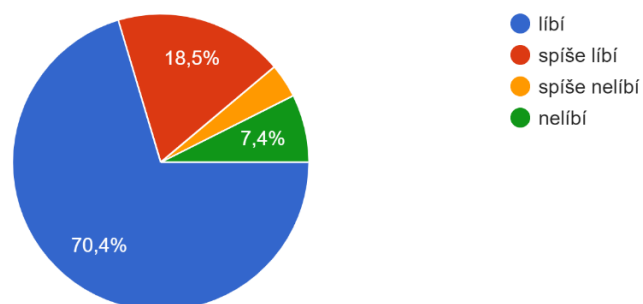
Graf č. 5¹⁸¹

Třetí otázka zjišťovala postoj žáků k cvičením v hodině. Stejně jako u předchozí otázky i zde vyjádřili žáci pozitivní názor na cvičení, 22 žáků odpovědělo, že cvičení byla srozumitelná, zbylí žáci zvolili variantu „spíše srozumitelná“.

¹⁸¹ Zdroj: vlastní tvorba

Zadávání domácích úkolů skrz sociální sítě se mi:

27 odpovědí

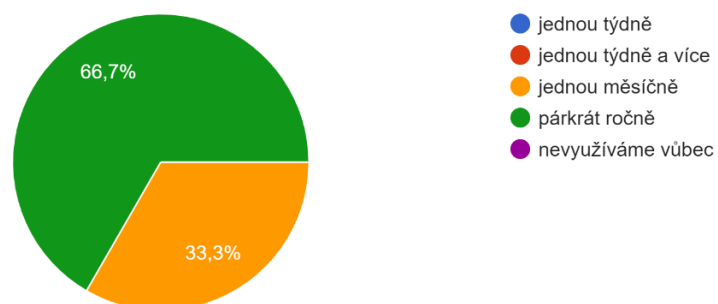
Graf č. 6¹⁸²

Čtvrtá otázka se věnovala zjištění, co si žáci myslí o zadávání domácích úkolů pomocí sociálních sítí. Většině žáků se tato myšlenka líbila, 5 žáků zvolilo neutrálnější postavení k této otázce a 3 žákům se tento nápad spíše nebo vůbec nelíbí.

¹⁸² Zdroj: vlastní tvorba

Moderní technologie používáme ve výuce německého jazyka:

27 odpovědí

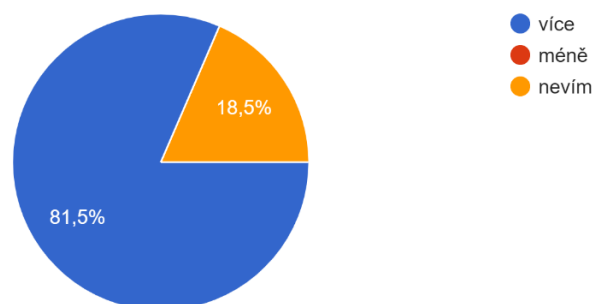
Graf č. 7¹⁸³

Pátá otázka směřovala na moderní technologie, zda je žáci ve výuce německého jazyka používají či nikoliv. Z grafu vyplynulo, že žáci moderní technologie používají maximálně párkrát do roka.

¹⁸³ Zdroj: vlastní tvorba

Sociální sítě ve výuce bych chtěl/a používat v hodinách německého jazyka.

27 odpovědí

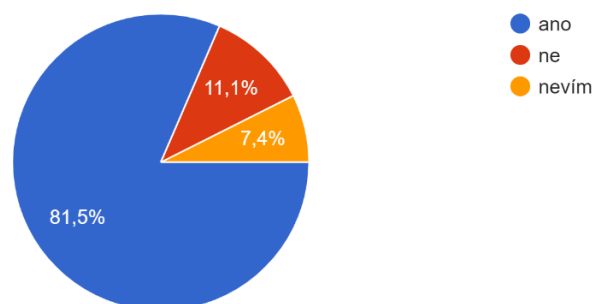
Graf č. 8¹⁸⁴

Šestá otázka zjišťovala, zda se žákům výuka líbila natolik, že by v ní chtěli pokračovat. Již dle reakcí po skončení vyučování, bylo jasné, že výsledek bude pozitivní, 22 žáků odpovědělo, že by uvítali vyšší využívání sociálních sítí v hodinách německého jazyka.

¹⁸⁴ Zdroj: vlastní tvorba

Ocenil/a bych používání sociálních sítí i v dalších vyučovacích hodinách.

27 odpovědí

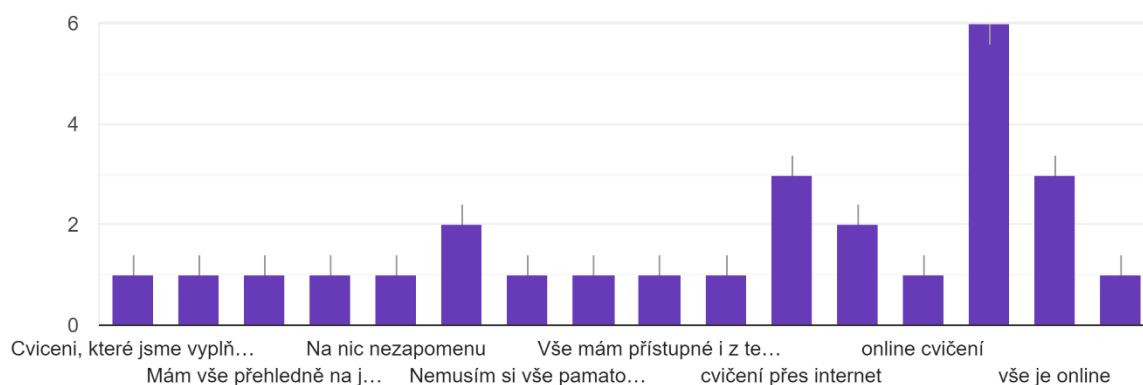
Graf č. 9¹⁸⁵

Sedmá otázka navazovala na šestou a snažila se zjistit, zda si žáci umí představit takto vedenou hodinu i v dalších předmětech. 22 žáků odpověděla, že by sociální síť ve vyučování ocenila, 2 žáci vyjádřili neutrální nástroj a 3 by se to nelíbilo.

¹⁸⁵ Zdroj: vlastní tvorba

Na výuce s pomocí sociálních sítí se mi líbilo:

27 odpovědí

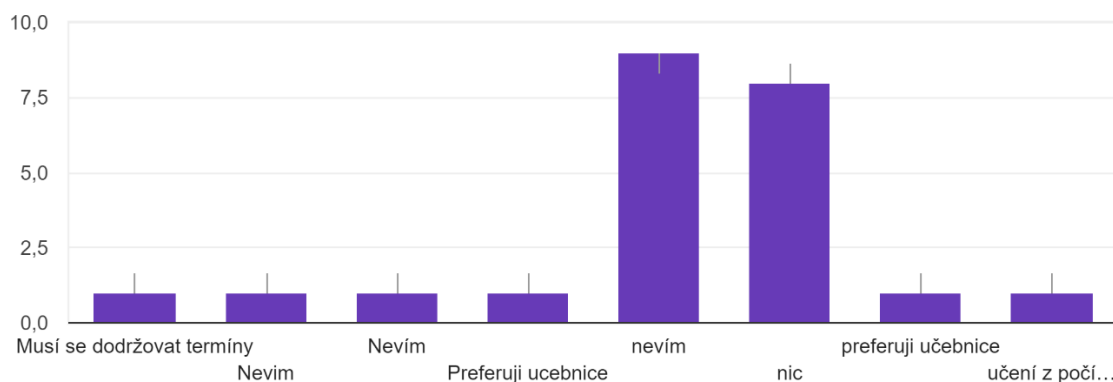
Graf č. 10¹⁸⁶

Osmá otázka byla otázkou otevřenou, kde žáci mohli vyjádřit jakékoliv názory či myšlenky, co se jim na výuce líbilo. Jelikož graf zaznamenává jakékoliv změny v pravopise, diakritice, vypadá, že se mi dostalo mnoho různých odpovědí. Vesměs se však odpovědi opakovaly, mezi nejčastějšími odpověďmi byly: vše (10 odpovědí), online cvičení (6 odpovědí), vše je přehledné na jednom místě (5 odpovědí), nevím 3 (odpovědi).

¹⁸⁶ Zdroj: vlastní tvorba

Na výuce s pomocí sociálních sítí se mi nelíbilo:

23 odpovědí

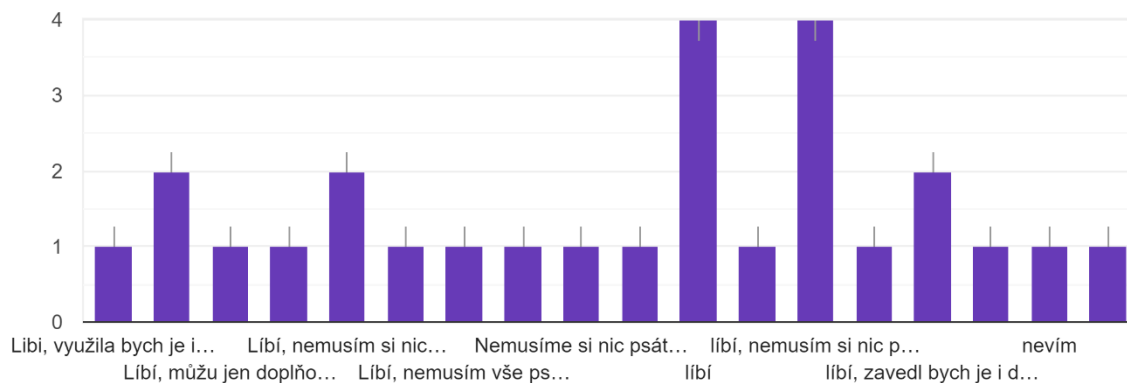
Graf č. 11¹⁸⁷

Předposlední otázka naopak zjišťovala, co se žákům na výuce nelíbilo. Na tuto otázku se 5 žáků zdrželo odpovědi. Největším počtem odpovědí bylo, že žáci neví, celkem se jednalo o 11 odpovědí, další nejčastější reakcí bylo „nic“. Některým žákům se dle odpovědí neucí dobře z počítače a preferují papírovou podobu učebnice, celkem se jednalo o 3 žáky.

¹⁸⁷ Zdroj: vlastní tvorba

Vedení poznámek za pomoci sdílených poznámek se mi:

27 odpovědí

Graf č. 12¹⁸⁸

Poslední otázka se tázala na sdílené poznámky. Jelikož se s touto formou poznámek žáci ještě nesetkali, byla jsem zvědavá, jak na tuto formu poznámek budou reagovat. Byla jsem mile překvapena, že ohlasy byly pozitivní. Žáci odpovídali, že se jim sdílené poznámky líbily, přáli by si je využívat i v jiných hodinách. Především na nich oceňovali jejich online dostupnost.

Dotazníkové šetření ukazuje, že valné většině žáků se výuka líbila, byla s ní spokojená a přála by si moderní technologie a práci se sociálními sítěmi zavést i do ostatních hodin. Jak také vyplývá z dotazníku, žáci na této škole moderní technologie tolik nepoužívají a pravděpodobně to je i jeden z důvodů, proč se jim takto vedená výuka líbila.

¹⁸⁸ Zdroj: vlastní tvorba

Závěr

Cílem této diplomové práce bylo stanovení konkrétních příkladů využití moderních technologií a sociálních sítí ve výuce německého jazyka. Toho bylo dosaženo popisem konkrétních příkladů, kterými jsou například shromažďování materiálů na sociální síti, jenž mají žáci dostupné online a mohou je tak využívat jako přípravu pro jednotlivé hodiny nebo jako opakování hodiny předešlé, dále jako formu komunikace s učitelem, či mezi spolužáky. S komunikací souvisí i další příklad využití, kterým jsou online konzultační hodiny. Zapojení sociální sítě do procesu zadávání domácích úkolů a sdílení poznámky jako forma moderních technologií ve výuce byly uvedeny jako další možný příklad.

Práce je členěna do dvou hlavních celků, teoretické a praktické části, přičemž teoretická část obsahuje tři hlavní kapitoly. Nejprve se práce věnovala objasnění pojmů industriální, informační a znalostní společnost, jejichž vysvětlení bylo důležité vzhledem k tomu, že se v současnosti nacházíme na přelomu mezi informační a znalostní společností a také z důvodu, že se tyto pojmy objevují i v dalších částech práce.

Dále byly vysvětleny pojmy jako internet, sociální média a jejich role ve společnosti, kterou zastupují role informační, komunikační a volnočasová. Funkce jednotlivých rolí byla popsána i z hlediska výuky německého jazyka a způsobu využití ve výuce. Na tuto část práce navazovala kapitola věnující se využití internetu a sociálních sítí ve vzdělávání, kde byly rozvedeny jednotlivá pozitiva a negativa sociálních sítí ve vzdělávání.

Dalším cílem práce bylo zjistit, zda se žákům výuka se zapojením sociálních sítí líbila. Tomuto zjištění se věnovala poslední část práce, která popisuje výsledky zpětnovazebního dotazníku, které podávají informace o názorech žáků na takto vedenou formu výuky, dále o metodách použitých ve vyučování a zjišťují informace, co konkrétně žáky na výuce pomocí moderních technologií a sociálních sítí zaujalo či co se jim naopak nelíbilo. Výsledky dotazníku by mohly sloužit učitelům jako možná inspirace k zahrnutí moderní technologie do výuky a mohly by ukázat, čemu se ve výuce vyhnout nebo naopak čemu se věnovat více. Výsledky dotazníkového

šetření dále slouží k ověření základního předpokladu práce a potvrzují, že o nastíněné metody je ze strany žáků zájem, a že mohou být ve výuce výrazným přínosem.

Zusammenfassung

Die vorliegende Diplomarbeit beschäftigt sich mit der Nutzung der Sozialnetze im Deutschunterricht. Das Ziel dieser Arbeit ist die Feststellung wie kann man die Sozialnetze und die modernen Technologien im Unterricht verwenden und ob der Unterricht mit der Hilfe der modernen Technologien für die Schüler interessant sein kann.

Meine Diplomarbeit besteht aus zwei Teilen, einem theoretischen und einen praktischen Teil. Der erste theoretische Teil ist in drei Kapitel gegliedert. Das erste Kapitel erklärt die Problematik und den historischen Hintergrund der Informationsgesellschaft, damit es klargestellt wird, wie sich diese Gesellschaft und die modernen Technologien entwickelt haben.

Der zweite Teil beschäftigt sich mit dem Internet und mit den Sozialnetzen in der Gesellschaft und erklärt die Begriffe wie die Informations-, Kommunikations-, Freizeitrolle sowie die Funktion der Sozialnetze. Weiter kann man hier erfahren welche Vorteile und Nachteile die Sozialnetze in der Gesellschaft haben und wie weit die Menschen beeinflussen.

Das letzte Kapitel im theoretischen Teil widmet sich der Nutzung des Internets und der Sozialnetze in der Ausbildung. Es werden hier einige konkrete Beispiele beschreiben, wie man das Internet und die Sozialnetze in der Ausbildung nutzen kann, welche Vorteile und Nachteile Positivum und Negativum dies bringen kann.

Im praktischen Teil dieser Diplomarbeit werden verschiedene Möglichkeiten der Ausnutzung von Sozialnetzen im Unterricht dargestellt. Einer der Hauptziele war die Vorbereitung des Deutschunterrichts, wobei die Ausnutzung der modernen Technologien und der Sozialnetze ausprobiert werden sollte. Der Deutschunterricht wurde für die Schüler, die noch an der Grundschule, in der neunten Klasse sind, vorbereiten. Die Aktivitäten wurden von den Schülern begrüßt, weil sie die modernen Technologien im Unterricht nicht verwenden.

Das zweite Hauptziel war die Erforschung und die Feststellung, ob die Schüler den Unterricht mit den modernen Technologien und mit den Sozialnetzen mögen

und präferieren oder nicht. Auf Grund der Ergebnisse, die aus der Forschung stammen, kann man feststellen, dass die Schüler die modernen Technologien und die Sozialnetze in dem Unterricht wollen.

Seznam použitých informačních zdrojů

SEZNAM LITERATURY

BALADA, Jan. *Rámcový vzdělávací program pro gymnázia: RVP G*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, c2007. ISBN 978-80-87000-11-3.

BRDIČKA, Bořivoj. *Role internetu ve vzdělávání: Studijní materiál pro učitele snažící se uplatnit moderní technologie ve výuce*. Kladno: AISIS, 2003. ISBN 80-239-0106-0.

CONNELLY KOHUTOVÁ, Radka. *Databáze ve věku informační společnosti a jejich právní ochrana*. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-493-3.

DE VITO, Joseph A. *Základy mezilidské komunikace*. 6. vydání. Praha: Grada Publishing a.s, 2008. ISBN 978-80-247-2018-0.

JANOUSEK, Jaromír. *Verbální komunikace a lidská psychika*. Praha: Grada Publishing a.s, 2007. ISBN 978-80-247-1594-0.

KAPLÁNEK, Michal. *Čas volnosti - čas výchovy: pedagogické úvahy o volném čase*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0450-3.

KOHNNOVÁ, Jana. *Další vzdělávání učitelů a jejich profesní rozvoj*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2004. ISBN 80-7290-148-6.

KOPP, Gabrielle a Konstanze FRÖLICH. *Pingpong Neu 2: Arbeitsbuch*. Ismaning: Max Hueber Verlag, 2001. ISBN 978-3-19-011655-3.

MCLUHAN, Marshall. *Člověk, média a elektronická kultura: výbor z díla*. Brno: Jota, 2000, s. 276. ISBN 978-80-7217-128-6.

NĚMEC, Jiří. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido, 2002. ISBN 80-7315-012-3.

PRŮCHA, Jan. *Moderní pedagogika*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-631-4.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Vyd. 1. Stařeč: Infra, 2004. ISBN 80-86666-24-7.

ROJÁK, Antonín, Miroslava MIKLOŠÍKOVÁ a Ondřej SEKERA. *Učitelství odborných předmětů*. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava, 2006. ISBN 80-248-1112-X.

ROSEN, Larry D. *Rewired: Understanding the iGeneration and the Way They Learn*. New York: Palgrave Macmillan, 2010, s. 91. ISBN 978-0-230-61478-9.

SIEBERG, Daniel. *Digitální dieta: čtyři kroky k překonání závislosti na moderních technologiích a znovunalezení rovnováhy v životě*. Praha: Synergie, 2014. s. 31-35. ISBN 978-80-7370-315-8.

Tony Wagner, *The Global Achievement Gap: Why Even Our Best Schools Don't Teach the New Survival Skills Our Children Need--And What We Can Do About It*. New York: Perseus Books, 2008. ISBN: 978-0465002290.

SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

1833 Factory Act: Did it solve the problems of children in factories?. *The National Archives* [online]. [cit. 2018-10-15]. Dostupné z: <http://www.nationalarchives.gov.uk/education/resources/1833-factory-act/>

About Twitter [online]. [cit. 2019-06-10]. Dostupné z: <https://about.twitter.com/>

About WhatsApp. *WhatsApp* [online]. [cit. 2019-06-22]. Dostupné z: <https://www.whatsapp.com/about/>

BOYER, Christine. *Four Reasons I Use Twitter in My Classroom* [online]. [cit. 2019-03-08]. Dostupné z: <http://mscboyer.blogspot.com/2016/03/four-reasons-i-use-twitter-in-my.html>

BRDIČKA, Bořivoj. 7 základních kompetencí pro 21. století podle Wagnera. *Metodický portál RVP* [online]. [cit. 2019-06-16]. Dostupné z: <https://spomocnik.rvp.cz/clanek/11221/7-ZAKLADNICH-KOMPETENCI-PRO-21-STOLETI-PODLE-WAGNERA.html>

Co je syndrom FoMO. *EBezpečí* [online]. 04.04.2017 [cit. 2019-07-07]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/dali-rizika/1229-co-je-syndrom-fomo>

ČERNÁ, Zuzana. Principy vyhledávání informací na internetu. *Metodický portál RVP* [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/g/14533/PRINCIPY-VYHLEDAVANI-INFORMACI-NA-INTERNETU.html/>

E-Bezpečí [online]. [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/veda-a-vyzkum/kybersikana-ucitelu-2016>

HEINZ, Luděk. Sociální síť ve škole. *Perpetuum: vzdělávání bez hranic* [online]. 17.06.2016 [cit. 2019-06-07]. Dostupné z: <https://perpetuum.cz/2016/06/socialni-site-ve-skole/>

History of the BBC [online]. [cit. 2019-07-11]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/timelines/zcwk87h#zwx72hv>

Instagram. *Google Play* [online]. [cit. 2019-06-09]. Dostupné z: https://play.google.com/store/apps/details?id=com.instagram.android&hl=en_US

Internetem bezpečně [online]. [cit. 2019-02-19]. Dostupné z: <https://www.internetembezpecne.cz/internetem-bezpecne/rizika-online-komunikace/kybersikana/>

JONÁK, Zdeněk. Informační společnost. *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. [cit. 2018-11-05]. Dostupné z: https://aleph.nkp.cz/F/?func=find-c&local_base=KTD&ccl_term=wtr%3Dinforma%C4%8Dn%C3%AD+spole%C4%8Dnost

Klinika adiktologie: Online adiktologická poradna [online]. [cit. 2019-02-19]. Dostupné z: <https://poradna.adiktologie.cz/article/zavislost-na-internetu/jak-zavislost-na-internetu-vypada/>

Kurz práce s informacemi: Vyhledávací nástroje na internetu I. [online]. , 1-12 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: https://is.muni.cz/elportal/estud/ff/js07/informace/materialy/pages/internet_opora.pdf

MACARTHUR, Amanda. The Real History of Twitter, in Brief. *Lifewire: Tech Untangled* [online]. 01.06.2019 [cit. 2019-06-10]. Dostupné z: <https://www.lifewire.com/history-of-twitter-3288854>

Messenger Kids Introduces New Features and Expands to Canada and Peru. *Facebook Newsroom* [online]. 22.06.2018 [cit. 2019-06-09]. Dostupné z:

<https://newsroom.fb.com/news/2018/06/messenger-kids-introduces-new-features-and-expands-to-canada-and-peru/>

MIKUŠOVÁ, Hana. Nonverbální komunikace. *Medium* [online]. [cit. 2019-06-22]. Dostupné z: <https://medium.com/@w.all.hsowaw/nonverb%C3%A1ln%C3%AD-komunikace-f0c0aaec489b>

Most famous social network sites 2019. *Statista* [online]. 27.05.2019 [cit. 2019-06-08]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/272014/global-social-networks-ranked-by-number-of-users/>

Most popular mobile messaging apps 2019. *Statista* [online]. 25.04.2019 [cit. 2019-06-10]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/258749/most-popular-global-mobile-messenger-apps/>

Naše historie [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://o.seznam.cz/o-nas/>

OECD: Understanding the Digital Divide [online]. France: OECD Publications, 2005 [cit. 2018-10-05]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/dataoecd/38/57/1888451.pdf>

Our history. *Facebook Newsroom* [online]. [cit. 2019-06-08]. Dostupné z: <https://newsroom.fb.com/company-info/>

Our story. *Info Center* [online]. [cit. 2019-06-09]. Dostupné z: <https://instagram-press.com/our-story/>

Sociální úroveň dělnictva na poč. 20. stol. *E-DĚJINY* [online]. [cit. 2018-10-15]. Dostupné z: <http://www.edejiny.cz/socialni-uroven-delnictva-na-poc20stol/>

SUDA, Zdeněk. Společnost industriální. *Sociologická encyklopedie* [online]. 2017 [cit. 2018-10-15]. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Společnost_industriální

SVT – Společnost, věda a technologie [online]. [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: https://www.kip.zcu.cz/kursy/svt/svt_www/TOC.html

Viber: number of registered user IDs 2011-2019. *Statista* [online]. 06.06.2019 [cit. 2019-06-10]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/316414/viber-messenger-registered-users/>

Volný čas a prevence u dětí a mládeže [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2002, 1-48 [cit. 2019-05-06]. Dostupné z: <file:///C:/Users/Lucie%20%C4%8Cerm%C3%A1kov%C3%A1/Downloads/olnycas.pdf>

WhatsApp blog. *WhatsApp* [online]. 19.03.2014 [cit. 2019-06-22]. Dostupné z: <https://blog.whatsapp.com/499/Facebook>

Zdravě.cz [online]. [cit. 2019-02-19]. Dostupné z: <https://dusevni-zdravi-a-psychologie.zdrave.cz/zavislost-na-socialnich-siti/>

ZLATUŠKA, Jiří. Informační společnost. *Zpravodaj ÚVT MU*. 1998, roč. 8., č. 4, s. 1–6. ISSN 1212-0901. Dostupné z: <http://www.ics.muni.cz/bulletin/articles/122.html>

INTERNETOVÉ SLOVNÍKY

ABZ slovník cizích slov [online]. [cit. 2018-11-04]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/internet>

ABZ slovník cizích slov [online]. [cit. 2019-02-19]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/netolismus>

English Oxford Living Dictionaries [online]. [cit. 2019-04-06]. Dostupné z: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/communication>

English Oxford Living Dictionaries [online]. [cit. 2019-02-19]. Dostupné z: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/cyberbullying>.

English Oxford Living Dictionaries [online]. [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: https://en.oxforddictionaries.com/definition/instant_messaging.

English Oxford Living Dictionaries [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/internet>

English Oxford Living Dictionaries [online]. [cit. 2019-05-06]. Dostupné z: https://en.oxforddictionaries.com/definition/leisure_time.

English Oxford Living Dictionaries [online]. [cit. 2019-03-19]. Dostupné z: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/media>

English Oxford Living Dictionaries [online]. [cit. 2019-06-06]. Dostupné z:
https://en.oxforddictionaries.com/definition/social_network.